

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Zhodnocení členství České republiky v Evropské unii

Evaluation of the membership of the Czech Republic in the European Union

Student: Zdeňka Jarošová, DiS.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.

Ostrava 2018

Zadání bakalářské práce

Student: **Zdeňka Jarošová**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **6210R004 Eurospráva**
Téma: **Zhodnocení členství České republiky v Evropské unii**
Evaluation of the Membership of the Czech Republic in the European Union
Jazyk vypracování: **čeština**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Přístupový proces České republiky k Evropské unii
3. Česká republika po vstupu do Evropské unie – klíčové změny
4. Současná pozice České republiky v Evropské unii – pozitiva a negativa
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

HODAČ, J., L. LACINA a P. STREJČEK. *Evropské křižovatky*. Brno: Barrister a Principal, 2014. 184 s. ISBN 978-80-7485-018-9.

KUČEROVÁ, Irah. *Střední Evropa. Komparace vývoje středoevropských států*. Praha: Karolinum, 2015. 234 s. ISBN 978-80-246-3067-0.

ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. *Jak jsme se stali kolonií*. Praha: Rybka Publishers, 2015. 229 s. ISBN 978-80-87950-17-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Místopřísečné prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 11. července 2018

Zdenka Jarošová

jméno a příjmení studenta

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Ing. Radomíru Kaňovi, PhD., za vedení, odbornou pomoc, cenné připomínky a veškerý věnovaný čas při psaní mé bakalářské práce.

Obsah

1.	Úvod.....	8
2.	Přístupový proces České republiky k Evropské unii	9
2.1.	Československo a Evropská společenství do roku 1989	10
2.2.	Vztahy Československa a ES v letech 1989–1992 aneb zpět do Evropy.....	12
2.3.	Období let 1992–1996	13
2.3.1.	<i>Kodaňský summit</i>	<i>14</i>
2.3.2.	<i>Žádost o členství.....</i>	<i>15</i>
2.4.	Období 1996–2004	16
2.4.1.	<i>Smlouva o přistoupení.....</i>	<i>19</i>
2.4.2	<i>Referendum</i>	<i>20</i>
3.	Česká republika po vstupu do Evropské unie – klíčové změny	23
3.1.	Přechodná období pro Českou republiku	23
3.1.1.	<i>Vysílání českých pracovníků do Rakouska a Německa</i>	<i>25</i>
3.1.2.	<i>Přechodná období vyjednané Českou republikou.....</i>	<i>27</i>
3.1.3.	<i>Změny pro občany České republiky po vstupu do Evropské unie</i>	<i>29</i>
3.1.4.	<i>Omezení plynoucí z přistoupení České republiky do Evropské unie.....</i>	<i>33</i>
3.2.	Přínosy členství v Evropské unii do roku 2010 – kvantitativní vyjádření	34
4.	Současná pozice České republiky v Evropské unii – pozitiva a negativa.....	37
4.1.	Ekonomická pozice České republiky	37
4.1.1.	<i>Hrubý domácí produkt</i>	<i>38</i>
4.1.2.	<i>Vývoj nezaměstnanosti</i>	<i>40</i>
4.1.3.	<i>Vývoj mezd</i>	<i>43</i>
4.1.4.	<i>Míra inflace.....</i>	<i>44</i>
4.1.5.	<i>Vývoj kurzu koruny oproti euru</i>	<i>47</i>
4.1.6.	<i>Čistá pozice České republiky k rozpočtu Evropské unie.....</i>	<i>48</i>

4.1.7.	<i>Fenomén: Montovna Česká republika</i>	50
4.2.	Politická pozice České republiky	51
4.2.1.	<i>České předsednictví v Radě EU</i>	52
4.2.2.	<i>Veřejné mínění</i>	53
4.2.3.	<i>Vzrůstající význam Visegrádské skupiny</i>	56
5.	Závěr	58
	Seznam použité literatury	61
	Seznam zkratek	72
	Seznam tabulek, obrázků a grafů	74
	Seznam příloh	Chyba! Záložka není definována.
	Přílohy	Chyba! Záložka není definována.

1. Úvod

Mír, rostoucí životní úroveň a spolupráce evropských zemí je cíl, který se Evropské unii daří plnit. Na druhou stranu se Evropská unie musela zejména od počátku devadesátých let vypořádat se značnými problémy. Vystala otázka hloubky integrace a někteří kritici poukazují na demokratické nedostatky, převážně na straně Evropské komise.

Cílem bakalářské práce bude na základě analýzy dostupných informací charakterizovat současné postavení, pozitiva i negativa, vyplývající z členství České republiky v Evropské unii.

Jelikož dění Evropské unie přímo i nepřímo ovlivňuje každodenní životy českých občanů, bude ambicí této práce mimo jiné také zkoumání postojů široké veřejnosti v souvislosti s danou problematikou. Poněvadž podle řady výzkumů česká společnost patří mezi velké euroskeptiky, a dokonce se v současné době objevují úvahy o tzv. Czexitu, budou v bakalářské práci předložena konstruktivní data a informace. Záměr práce je vytvoření ucelené odborné příručky, zasazené do kontextu současnosti.

Bakalářská práce je kromě úvodu a závěru koncipována do tří hlavních částí.

První část je zaměřena na popis dlouhodobého procesu přístupu České republiky k Evropské unii. Předcházela mu řada náročných vyjednávání, která určila, jakým směrem se bude Česká republika ubírat po polistopadových událostech.

V druhé části jsou popsány hlavní změny, vzniklé důsledkem přistoupení České republiky k EU. Kapitola pojednává o řadě pozitiv, jako například posílení či dokonce vznik nových práv pro naše občany. Na druhou stranu se ČR musela vzdát části své suverenity, kterou přenáší na nadnárodní úroveň. V neposlední řadě jsou uvedeny kvantitativní přínosy vstupu České republiky do Evropské unie do roku 2010.

Poslední část práce je komparací vybraných makroekonomických ukazatelů, hodnotící stav před členstvím v Evropské unii a po vstupu. V závěrečných subkapitolách jsou pak nastolena aktuální témata z politické oblasti.

V práci je aplikovaná metoda analýzy vybraných makroekonomických agregátů a v neposlední řadě indukce, jakožto vyvození obecného závěru na základě dílčích poznatků, uvedených v jednotlivých kapitolách.

2. Přístupový proces České republiky k Evropské unii

Přístupový proces do Evropské unie lze popsat na základě dvou kritérií: časového hlediska a postupu.

Postup je souhrnem klíčových kroků, nezbytných pro naplnění předem stanoveného cíle země, ucházející se o pozici členského státu Evropské unie. Tento postup je kodifikován ve Smlouvě o Evropské unii a sestává z těchto bodů:

a) způsobilost:

- žadatelská země musí geograficky přináležet do Evropy (Eur-lex.eu, 2018),
- dodržovat hodnoty, na jejichž základě je Evropská unie postavena. Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů (SEU čl. 2, hlava 1.)
- splňovat kodaňská kritéria,
- schopnost provádět právo EU prostřednictvím příslušných správních a soudních struktur (Eur-lex.eu, 2018),

b) žádost:

- formálně předává země usilující o přistoupení Radě EU po splnění kritérií z článku 2 SEU. Rada o žádosti informuje rovněž Evropský parlament, Evropskou komisi a národní parlamenty,

c) status kandidátské země:

- tento status je udělen žádajícímu státu na základě výhradního schválení Evropskou radou a souhlasného stanoviska Evropské komise,

d) jednání:

- po jednomyslném rozhodnutí Rady EU probíhá jednání na mezivládních konferencích mezi vládou kandidátské země a vládami EU,
- komise sleduje úsilí kandidátské země při plnění *Acquis*,¹
- vymezují se přechodná opatření,

¹ Soubor práva Evropské unie.

e) screening:

- v této fázi je posuzováno, zdali kandidátská země implementovala jednotlivé kapitoly Acquis do svého práva či ji provede k datu přistoupení,
- prostřednictvím *výročních zpráv o pokroku*, Komise informuje Radu a Evropský parlament, který je může připomínkovat. Rovněž kandidátské země sestavují každoroční hodnotící zprávu o pokroku provádění jednotlivých kapitol acquis,

f) přistoupení

- jednomyslně schvaluje Rada EU po obdržení souhlasu ze strany Evropského parlamentu,
- smlouva o přistoupení musí být signována všemi členskými zeměmi EU a přistupující zemí (Eur-lex.eu, 2018).

Aby byl celý proces přístupu pochopen komplexně, je třeba na něj nahlížet v kontextu historických událostí. Z tohoto důvodu je tato kapitola rozdělena na čtyři časové úseky, shrnující dění na našem území, jenž vedlo k přistoupení ČR mezi členské státy EU.

2.1. Československo a Evropská společenství do roku 1989

Československo² náleželo od roku 1948 až do listopadu 1989 plně do sféry vlivu Sovětského svazu. Od postojů tohoto někdejšího světového hegemonu se tedy odvíjela i československá zahraniční politika. Jakožto zakládající člen Rady vzájemné hospodářské pomoci se Československo aktivně zasazovalo o hospodářskou spolupráci se svými partnery z RVHP, oproti tomu kooperace s členskými státy Evropských společenství, byla značně omezena.

Sovětská ideologie skrze RVHP v průběhu padesátých a šedesátých let, tvrdošíjně odmítala veškeré západoevropské integrační snahy jakožto nástroj agresivního amerického imperialismu.³ Evropskému společenství bylo po dlouhá léta odpíráno uznání mezinárodněprávní subjektivity Sovětským svazem i ostatními členy RVHP. Generální tajemník Komunistické strany Sovětského svazu L. Brežněv se poprvé vyjádřil k otázce spolupráce západoevropských zemí v rámci EHS až v roce 1972, což může být považováno

² V textu je volně využíván název Československo pro Československou republiku (1945–1960), Československou socialistickou republiku (1960 – 1990) a Českou a Slovenskou Federativní Republiku (1990 – 1992).

³ V dubnu roku 1967 se v Karlových Varech uskutečnila konference evropských komunistických stran, kde byla v přímé narážce na EHS poprvé diskutována potřeba odstranit umělé obchodní bariéry mezi kapitalistickými a komunistickými zeměmi, viz Fajmon a Müller (2004).

jako oficiální uznání existence Evropského hospodářského společenství komunistickými zeměmi. (Fajmon, 2004).

Z výše uvedeného tedy vyplívá, že Československo, coby součást sovětského bloku, disponovalo **minimálními vazbami** na západní Evropu a Evropská společenství jako takové (Marek, Baun, 2010). K navázání obchodních styků mezi Československem a ES došlo teprve po roce 1974, kdy Sovětský svaz neměl zásadní námitky proti uzavírání bilaterálních smluv mezi zeměmi RVHP a ES. Dvoustranné dohody mezi Československem a ES (zastoupených Komisí), pokrývaly odvětví představující největší část našeho exportu do ES, a to zejména hutnické a textilní výrobky.

První autolimitační⁴ dohoda byla uzavřena mezi Československem a Evropským společenstvím uhlí a oceli v roce 1978 a to pro oblast obchodu s hutnickými výrobky. V roce 1982 vzniká další bilaterální dohoda mezi Československem a Evropským hospodářským společenstvím, zaměřená na obchod s textilními výrobky.

Vztahy mezi RVHP a ES se zlepšily, podepsáním *Společné deklarace o navázání oficiálních vztahů mezi ES a RVHP* v roce 1988. Díky této události mohlo Československo ve stejném roce oficiálně navázat diplomatické vztahy s ES a signovat *Dohodu o obchodu s průmyslovými výrobky mezi ČSSR a EHS*, jejíž smyslem bylo postupně odstraňovat kvantitativní omezení členských zemí ES na dovoz průmyslových výrobků z Československa (Fajmon, 2004).

Československo se řadilo díky své industriální tradici a kvalifikované pracovní síle mezi jednu z nejrozvinutějších zemí socialistického bloku. Konkurenceschopnost některých odvětví byla založena na strategii nízkých výrobních nákladů, čehož jsme se drželi ještě v devadesátých letech. Konkurenceschopnost českého průmyslu byla limitována východními měkkými trhy. Budováním těžkého průmyslu si Československo vysloužilo roli strojírenské velmoci. Navzdory zcela kolektivizovanému zemědělství si v tomto sektoru vedlo Československo obdivuhodně, což bylo patrné zejména oproti Polsku či Maďarsku. V některých produkcích jsme dokonce převyšovali západní země, avšak na úkor kvality a nezodpovědného chování vůči životnímu prostředí.

⁴ Závazek jedné smluvní strany o nepřekročení vyváženého množství a ceny výrobků, uvedeného ve smlouvě, zatímco druhá strana bez dalšího omezení vpustí na svůj trh toto dohodnuté množství výrobků.

Oproti okolním státům bylo Československo unikátní také v absolutní absenci vlastnických vztahů a soukromého podnikání. Chování ekonomických subjektů bylo neefektivní a československé prostředí ztratilo minimálně po dvě generace tržní dovednosti.

Pod běžným průměrem – dokonce i v socialistických zemích, jsme se nacházeli kvůli nízké sociální stratifikaci, způsobené nivelizací mezd. Hierarchie společenských tříd byla určována na základě preferencí komunistické strany (Kučerová, 2015).

2.2. Vztahy Československa a ES v letech 1989–1992 aneb zpět do Evropy

Jako přelomový okamžik konce normalizace může být považován 10. prosinec 1989, den, kdy byla jmenovaná nová vláda. Takřka po 41 letech neměla komunistická strana dominantní postavení. Byl to začátek konce a počátek velkých změn (Kučerová, 2015).

Nová vláda měla v oblasti zahraniční politiky dvě hlavní priority:

- osvobodit se od vlivu Sovětského svazu,
- znovu se začlenit mezi demokratické země.

Ačkoli v tomto období pozitiva, negativa či náklady členství v Evropském společenství nebyla tolik diskutována, pro většinu postkomunistických zemí, včetně Československa, bylo toto členství jasnou volbou a primárním cílem zahraniční politiky (Marek, Baun, 2010).

V prosinci roku 1989 obdržel předseda Komise ES Jacques Delors od předsedy nové československé vlády Mariána Čalfy, dopis, vyjadřující **zájem ČSSR o členství v ES**.

Mezi další zvučná jména, skloňována během následujících let v kontextu zahraniční politiky, patří zejména ministr zahraničí Jiří Dienstbier, prezident Václav Havel a jeho poradce Alexandr Vondra.

Pouhé čtyři dny po svém nástupu do funkce, se Jiří Dienstbier hlásí ke koncepci návratu mezi demokratické země prostřednictvím celospolečensky uznávaného hesla Občanského fóra „Zpět do Evropy“ (Fajmon, 2004).

Významným krokem bylo rozhodnutí Bruselu rozšířit program **PHARE** o Československo. Jednalo se o předvstupní nástroj, určený původně jen pro Polsko a Maďarsko⁵ nicméně z něj

⁵ Poland and Hungary: Aid for the Restructuring of Economies

v konečném důsledku čerpalo finanční prostředky deset zemí střední a východní Evropy. Prostřednictvím programu PHARE bylo napomáháno vybraným postkomunistickým zemím, plnit podmínky stanovené pro vstup do ES/Evropské unie. Dalším cílem byla snaha o zvýšení životního standardu v nejchudších regionech skrze financování projektů sociální a ekonomické soudržnosti. (Euroskop, 2018). Z tohoto programu čerpalo Československo finanční prostředky ve výši 100 milionů ECU⁶ (Marek, Baun, 2010) a následně Česká republika do roku 2000 finanční prostředky ve výši 756 milionů EUR, což je 27,46 miliard CZK⁷ (Euroskop, 2018).

Středoevropské země, včetně Československa, však nebyly zcela spokojeny se stávajícími obchodními smlouvami a žádaly si užší spolupráci s ES. Jak uvádí Marek a Baun (2010), odezvou Komise bylo dokončení detailních návrhů tzv. *Evropských dohod*, cílených na politický dialog, volný obchod a svobodu pohybu, ekonomickou, kulturní a finanční spolupráci, jakož spolurozhodovací a konzultační instituce na různých úrovních. V Bruselu se uzavřela dohoda mezi ČSFR a EHS a Evropským společenstvím pro atomovou energii o obchodu, obchodní a hospodářské spolupráci⁸, v květnu 1990 (Euroskop.cz, 2018).

Jelikož uzavření dohody takového rozsahu představují dlouhodobý proces ratifikace všemi členskými státy a Evropským parlamentem, byla souběžně ustanovena *Prozatímní dohoda o obchodu a otázkách s obchodem souvisejících mezi ČSFR a EHS a ESUO*, upravující jen některé pasáže Evropské dohody vztahující se k vzájemnému obchodu. Ke schválení Radou ES došlo 28.12. 1991 a v platnost vstoupila 1.3. 1992 (Fajmon, 2004).

Potvrzení dobrých vztahů mezi Československem a Evropským společenstvím stvrzovala *Dohoda mezi ČSFR a Komisí ES o zřízení zastoupení komise ES v ČSFR*, ratifikována v prosinci 1991 (Fajmon, 2004).

2.3. Období let 1992–1996

Vyjednávání mezi ES a Československem bylo zkomplikováno děním na domácí scéně. Na rozdíl od Maďarské či Polské asociační dohody odmítl Evropský parlament československou dohodu ratifikovat. Ve vzduchu vysel rozpad federace na dvě samostatné republiky – Česko a Slovensko (Marek, Baun, 2010).

⁶ Finanční prostředky z programu PHARE za období let 1990-1992 (Marek, Baun, 2010).

⁷ Celkový rozpočet v letech 1989 až 1999 pro všechny kandidátské země přesáhl 11 miliard EUR, tedy 400 miliard CZK. Pro další šestileté rozpočtové období se jednalo o sumu 10 miliard EUR. (Euroskop, 2018).

⁸ S platností 10 let.

Ačkoli byl ratifikační proces Evropských dohod pozastaven, ES bylo připraveno uzavřít nové dohody s každým nástupnickým státem jednotlivě (Fajmon, 2004). Samotné vyjednávání o separátních dohodách s nástupnickými zeměmi započalo v první polovině roku 1993 a již v říjnu roku 1993 byla signována finální verze této dohody ministry zahraničí České republiky a Slovenské republiky. Nová asociační dohoda se téměř nelišila od původní vyjednané dohody mezi ES a ČSFR. (Marek, Baun, 2010). V průběhu tohoto období se již vědělo, že proces přistoupení k ES bude o něco delší a náročnější, než původně státy SVE očekávaly (Fajmon, 2004). Přestože Evropský parlament bez větších výhrad schválil českou verzi dohody již na podzim 1993, některé členské státy ratifikaci odkládaly (Marek, Baun, 2010). Tato smlouva vstoupila v platnost v únoru roku 1995. V mezidobí se vzájemné vztahy řídili prodlouženou Prozatímní dohodou (Euroskop.cz, 2018).

2.3.1. Kodaňský summit

Země střední a východní Evropy vyjádřily svou nespokojenost vůči ekonomickým restrikcím Evropských dohod, ačkoli čelily ještě většímu zklamání, pramenícímu z absence dohody zajišťující možnost přechodu od asociace do členství v ES. Přestože preambule Evropské dohody obsahovala zmínku o členství jakožto finálním cíli zemí SVE, chyběla politická vůle členských zemí realizovat tento závazek (Marek, Baun, 2010).

Jak uvádí Fajmon (2004), po rozpadu Československa se změnil i přístup české diplomacie, vedené Josefem Zieleniecem. Přestali jsme se snažit býti pomyslným mostem mezi západem a východem a upřednostnili strategii co možná nejrychlejšího začlenění do západních struktur.

Navzdory odporu některých členských států (zejména těch středozezemských) vůči posílení ekonomických vztahů se zeměmi SVE došlo roku 1992 mezi členskými státy a Komisí k jakési dohodě o budoucím vyjádření stanoviska vůči rozšíření ES na příštím summitu konaném v Kodani (Marek, Baun, 2010).

Zasedání v Kodani se uskutečnilo 22. a 23. června 1993. Evropská rada zde rozhodla, že země s asociační dohodou se mohou stát, pakliže si to přejí, členy Evropské unie (Euroskop.cz, 2018). Výše zmíněné bylo deklarováno prostřednictvím dokumentu pojmenovaném *Směrem k užší spolupráci se zeměmi střední a východní Evropy* (Marek, Baun, 2010). Aby se tak stalo, musí kandidátské země splnit jisté podmínky, rozdělené do 3 skupin:

- politické – jenž zahrnují stabilní demokratický systém, právní stát aj.,
- ekonomické – skrze fungující tržní ekonomiku,

- právní - začlenění takzvaného *acquis communautaire* do právního systému země. (mzv.cz, 2018).

Tržně orientované země, jako je například Německo, Dánsko, Nizozemí či Británie, měly jistý zájem o co nejrychlejší odstranění obchodních bariér, proto během kodaňského summitu byly navíc schváleny návrhy Komise na posílení vztahů s asociovanými zeměmi.

Jak zmiňuje Marek a Baun (2010), Kodaňský summit otevřel dveře České republice do EU, ačkoli podmínky přijetí byly nyní přísnější, než kdykoli předtím.

V roce 1994 bylo na schůzi ministrů zahraničí EU, přijato usnesení o pravidelném setkávání přidružených zemí tzv. zemí šestky⁹, za účelem projednání jednotlivých kroků nutných pro budoucí přijetí těchto států do EU. V prosinci 1994 v Essenu Evropská rada potvrdila závěry z Kodaně a schválila strategii připravující země na vstup. Strategie využívala následující nástroje: Evropské dohody, program PHARE, *Bílou knihu o pravidlech přístupu k vnitřnímu trhu* a strukturovaný dialog. Česká republika byla v Essenu zastupována ministrem zahraničí Josefem Zielenicem a někdejšími premiéry Václavem Klausem¹⁰ (Fajmon, 2004).

V Madridu roku 1995 byla Komise požádána Radou, aby co nejdříve po skončení Mezivládní konference o reformě smluv EU, vypracovala posudky k jednotlivým žádostem o členství a začala pracovat na dokumentu, monitorujícím průběh rozšiřování (Euroskop.cz, 2018). Na tomto zasedání se rovněž doplnilo jedno pravidlo navíc ke stávajícím kodaňským kritériím a to nutnost vytvoření správní kapacity při začleňování *acquis communautaire* (Fajmon, 2004).

2.3.2. Žádost o členství

Česká republika patřila mezi jednu z nejlépe připravených zemí pro vstup do EU, díky jejím politickým a ekonomickým reformám. Nicméně, počáteční nadšení z možnosti vstupu do EU vystřídala počínající euroskepse, podporována premiérem Václavem Klausem¹¹, což zapříčinilo odklad žádosti až do roku 1996 (Marek, Baun, 2010).

⁹ Česká republika, Polsko, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko

¹⁰ Premiér Václav Klaus ve svém projevu uvádí, že Česká republika se blíží k politickému, hospodářskému a společenskému standardu, rovnocennému členským státům Evropské unie (Fajmon, 2004).

¹¹ Souhlasil se zónou volného obchodu, ale nepodporoval zejména posílení politické unie a vytvoření měnové unie. Kriticky se vyslovil i k jiným otázkám Evropské unie.

Žádost o přijetí ČR do EU byla českou vládou schválena 13. prosince 1995 (Fajmon, 2004) a 17. ledna 1996 oficiálně odevzdává premiér Václav Klaus za Českou republiku **příhlášku ke členství v Evropské unii** předsedající zemi EU. (Euroskop.cz, 2018). Ta byla odevzdána společně s doprovodným memorandem, zdůvodňujícím motivy podání přihlášky (Fajmon, 2004).

Václav Klaus se ovšem vyjadřoval kriticky také vůči skupině Visegrádské čtyřky¹², jež označoval za „klub chudých“. Oproti V. Havlovi v podstatě odmítl užší spolupráci s těmito zeměmi (Marek, Baun, 2010).

2.4. Období 1996–2004

V červnu 1996 vyhrála parlamentní volby strana ODS, hlásící se ve svém programu jak k jednotnému vnitřnímu trhu, tak k užší spolupráci uvnitř Unie. Strana si přitom byla vědoma zejména pozitivního vlivu ekonomické integrace, nicméně zde vládla obava z integrace politické, jež by mohla vést k omezování národních zájmů země (Fajmon, 2004).

První zkouškou českého administrativního aparátu a připravenosti ČR na vstup do EU byl dotazník Evropské komise, pokrývající všechny společné politiky EU. Více než tisíc otázek mělo pomoci České republice porozumět hloubce a rozsahu jednotlivých společných politik EU. V červnu 1996 byl dotazník odevzdán zpět Evropské komisi (Marek, Baun, 2010). Tento několikaset stránkový dokument se stal podkladem Komise pro posudek na Českou republiku a posléze se stal součástí *Agendy 2000* (Fajmon, 2004).

Prostřednictvím Agendy 2000, zveřejněné v roce 1997, se Komise hlásí k myšlence „větší a silnější unie“ (Euroskop.cz, 2018). Dokument řešil dvě základní otázky: rozpočet a připravenost kandidátských zemí na vstup do EU. Součástí tohoto svazku byly zveřejněné *Posudky o připravenosti kandidátských zemí*, vymezující stanovisko Komise (Fajmon, 2004). Evropská komise zde rovněž ustanovuje, že bude informovat o pokroku, jenž dosáhly kandidátské země SVE ve svých přípravách na členství v EU. Zároveň doporučila zahájit jednání o členství s Českou republikou, Polskem, Maďarskem, Estonskem, Slovinskem a Kypru (Euroskop.cz, 2018).

Komise odůvodnila rozhodnutí zahájit vstupní jednání o plném členství ČR následovně:

¹² Česká republika, Slovenská republika, Maďarsko, Polsko.

- „Česká republika vykazuje znaky demokratického státu se stabilními institucemi, jež zaručují dodržování zákona, lidská práva a respektování a ochranu menšin,
- Českou republiku je možno pokládat za stát s fungující tržní ekonomikou a měla by být schopna ve střednědobém výhledu vypořádat se s konkurenčními kroky a působením tržních sil Unie,
- bude-li Česká republika nadále pokračovat v úsilí zaměřeném na přejímání *acquis* v oblasti jednotného trhu a posílí-li probíhající práce na jeho implementaci, měla by být schopna ve střednědobém výhledu uplatnit *acquis* v plném rozsahu. Zvláštní úsilí včetně investic bude nutno vynaložit při uplatňování *acquis* v sektorech, jakými jsou zemědělství, životní prostředí a energetika. Má-li mít česká republika struktury potřebné k uplatňování a dodržování *acquis* v plném rozsahu, nevyhne se dalším administrativním reformám“ (Evropská komise 1997b, s. 83-84).

Navzdory tomuto relativně příznivému posudku, jenž se České republice ze strany Komise dostalo, obsahoval i jisté výhrady, a to zejména k fungování veřejné správy a soudnictví, poněvadž převzaté právní předpisy Unie musí být v praxi vhodně aplikované (Úřad vlády České republiky, 2018). Poukázáno bylo také na problém s implementací legislativy a vytváření efektivní administrativy. Kritizováno bylo i začleňování romských menšin, neexistence tiskového zákona, řízení podniků a bank a zpřísnění dohledu nad kapitálovým trhem (Marek, Baun, 2010).

V listopadu 1997 následkem vnitropolitických neshod, a především finančního skandálu, podal premiér Václav Klaus, následován celou vládou, demisi. V jeho funkci ho nahradil Josef Tošenovský 2. ledna 1998. V nově schváleném programu vlády se potvrzuje pokračující snaha o integraci České republiky do Evropské unie. Jak uvedl tehdejší ministr zahraničních věcí Jaroslav Šedivý, hlavním cílem měl býti stanovení věcného a časového plánu přípravných prací, zajištění úspěšného fungování Stále komise ČR při EU, stabilní vyjednávací tým, a v neposlední řadě příprava národního programu připojení ČR k EU (Fajmon, 2004).

Jedenáct kandidátských států, včetně ČR, bylo přizváno ke vstupu do EU Evropskou radou v Lucemburku 13.12. 1997. Za doprovodu ministra zahraničí Jaroslava Šedivého převzal toto pozvání prezident Václav Havel. (Euroskop.cz, 2018).

První rámec vstupních partnerství s kandidátskými zeměmi byl schválen Evropským parlamentem 11. března 1998 a *Přístupové partnerství* bylo schváleno 15. března 1998. Obsahovalo krátkodobé i dlouhodobé cíle jako jsou ekonomické reformy, zdokonalení

legislativy v oblasti vnitřního trhu, administrativní posílení, ale také finanční a technické nástroje, jejichž účelem byla pomoc kandidátským zemím v procesu přípravy na členství v Evropské unii (Fajmon, 2004).

Proces rozšíření byl posléze slavnostně započat 30. března 1998 v Bruselu za přítomnosti ministrů zahraničí EU15 a 11 kandidátských zemí. (Euroskop.cz, 2018).

Konečná verze Národního programu přípravy České republiky na členství v Evropské unii byla předložena Českou republikou v Bruselu 31. března 1998 (Fajmon, 2004). Program následně vycházel v letech 1999, 2000 a 2001. (Euroskop.cz, 2018).

Přístupová jednání se členila na dvě hlavní fáze. První z nich, tzv. **screeningu** se zúčastnily všechny kandidátské země, přičemž byla srovnávána legislativa EU s národní legislativou. Po praktické stránce tedy docházelo k detailnímu vysvětlování acquis zástupci Komise představitelům kandidátských zemí a následně prostřednictvím bilaterálních rozhovorů k analýze skutečného stavu národní legislativy (Marek, Baun, 2011). Pro tyto účely se acquis rozčlenilo do 31 oblastí¹³ a 3 skupin:

- záležitosti, jež mohou být bez problému přijaty,
- záležitosti vyžadující jazykové, technické či institucionální úpravy avšak kandidátská země je schopna převzít tyto normy do okamžiku vstupu,
- záležitosti vyžadující zásadní úpravy a normy, které je kandidátská země schopna převzít až po přechodném období (Fajmon, 2004).

V případě České republiky započala první vlna rozhovorů o vstupu ČR do EU v dubnu 1998 a oficiálně byla ukončena v červenci 1999, avšak probíhal ještě tzv. dodatečný screening v souvislosti s Agendou 2000 a to v oblastech zemědělství, regionální politiky či fytosanitární legislativy¹⁴ (Marek, Baun, 2010).

¹³ Volný pohyb zboží, volný pohyb služeb, volný pohyb kapitálu, právo společností, hospodářská soutěž, zemědělství, rybolov, doprava, daně, hospodářská a měnová unie, statistika, sociální politika a zaměstnanost, energetika, průmyslová politika, malé a střední podniky, věda a výzkum, školství, telekomunikace, kultura a audiovizuální politika, regionální politika, životní prostředí, ochrana spotřebitelů a zdraví, spravedlnost a vníro, celní unie, vnější vztahy, společná zahraniční a bezpečnostní politika, finanční kontrola, rozpočet, instituce a různé (Fajmon, 2004).

¹⁴ Systém opatření proti zavlečení a šíření organismů škodlivých rostlinám a rostlinným produktům, oblast ochrany a zdraví rostlin, uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh, práva k odrůdám rostlin a genetické zdroje. Tato oblast je úzce spojená se zemědělskou politikou a bezpečnostní potravin (EU2009.cz, 2018).

Výsledky screeningu posloužily jako podklad pro druhou fázi, ve které se již vyjednávalo o specifických podmínkách. Oproti první etapě se jí zúčastnil jen jistý okruh zemí – takzvaná Lucemburská skupina (Marek, Baun, 2010). Hlavním představitelem českého vyjednávacího týmu byl náměstek ministra zahraničních věcí Pavel Telička (Euroskop.cz, 2018). Dle jeho vyjádření neměla Česká republika se screeningem závažné problémy, nebylo tedy nutné uvažovat o přechodném období (Fajmon, 2004). V konečném důsledku však vláda hovořila o značném objemu přechodných období, které však snížila v roce 2001 na polovinu, aby tak zvýšila své šance na brzké přijetí (Marek, Baun, 2010). Při dalším vyjednávání, konaném v Lublani, **ČR deklarovala svůj zájem vstoupit do EU** v roce 2002 (Fajmon, 2004).

Pro českou vládu bylo skutečnou prioritou vstoupit do EU, a proto důsledně dohlížela na veškeré přípravy a 31. května 2000 schválila *Národní program přípravy na členství v Evropské unii*. Program z velké části vycházel z hodnotících zpráv Komise o stavu přípravných jednání (Peltrám a kol., 2009).

2.4.1. Smlouva o přistoupení

Za významný milník lze považovat jednání v Nice ve dnech 7.-11. prosince 2000. Revidovala se Amsterodamská smlouva, tak aby po přistoupení deseti a více zemí fungovala Evropská unie po institucionální stránce (Marek, Baun, 2010). Schváleno bylo rozšíření EU do roku 2004, aby se voleb do Evropského parlamentu mohly zúčastnit i obyvatelé přistupujících zemí (Peltrám a kol., 2009). Pro ČR to znamenalo, že by po vstupu do EU disponovala 20 poslanci v Evropském parlamentu a 11 hlasy v Radě¹⁵, což bylo v komparaci s přibližně velkými státy, co do počtu obyvatel (např. Belgie, Portugalsko, Řecko)¹⁶, diskriminující (Euroskop.cz, 2018).

Hodnotící zprávy o připravenosti kandidátských zemí z let 2001 a 2002 vyzněly pro ČR již poněkud pozitivněji. Oceněno bylo zrychlení přípravy začlenění *acquis* (Fajmon, 2004). Opětovným předmětem kritiky byla situace Romského obyvatelstva, reforma veřejné správy i Benešovi dekrety. Poslední monitorovací zprávou byla Souhrnná monitorovací zpráva o přípravách České republiky na členství vydaná 5. března 2003 (Eurostat.cz, 2018). Vstupní jednání byla dokončena na summitu v Kodani 12. a 13. prosince 2002 s 10 kandidátskými

¹⁵ Jednalo se však o návrh, který nebyl schválen. V současné době ČR disponuje 21 europoslanci a 12 hlasy v Radě EU (Euroskop.cz, 2018)

¹⁶ Pro tyto země bylo v Evropském parlamentu připraveno o dvě křesla více (iDnes.cz, 2018). Nyní má Belgie, Řecko i Portugalsko stejně hlasů jako ČR – tedy 12 hlasů v Radě a 21 europoslanců. (Euroskop.cz, 2018).

zeměmi navrženými v Laekenu¹⁷. V Kodani rovněž se uzavřely všechny nedořešené kapitoly¹⁸. Vyřešila se i otázka alokace finančních prostředků pro období 2004–2006 (Marek, Baun, 2010). Pro toto období bylo vyjednáno pro ČR 782 mil. eur čistého příjmu. Za Českou republiku vedl negociaci premiér Vladimír Špidla a ministr zahraničí Cyril Svoboda (Fajmon, 2004). K slavnostnímu podepsání *Smlouvy o přistoupení* nových členů došlo 16. dubna v Athénách. Po boku V. Špidly a C. Svobody se signace zúčastnil i prezident Václav Klaus a hlavní vyjednávač Pavel Telička (Peltrám a kol., 2009)

2.4.2 Referendum

Na cestě za členstvím v Evropské unii chyběla už jen ratifikace přístupové smlouvy všemi členskými zeměmi a kandidátskou zemí. Obecnou praxí v České republice je ratifikace mezinárodních smluv na základě Ústavy, a to třípětinovým souhlasem obou komor Parlamentu ČR. V tomto případě se však rozhodli ústavní činitelé vůbec **poprvé v historii** využít hlas lidu – referendum. Pro tyto účely bylo nutné přijmout zvláštní ústavní zákon, jelikož žádný zákon doposud Referendum neupravoval. Pro přijetí se vyjádřilo 121 poslanců ze 186 (Marek, Baun, 2010).

Referendum o vstupu ČR do EU se konalo 13.-14. června 2003. Pro vstup do EU se vyjádřilo 77,3 procent za volební účasti 55,2 procent občanů země (Fajmon, 2004).

¹⁷ Leakenská desítka – zahrnuje země střední a východní Evropy mimo Bulharsko a Rumunsko plus Malta a Kypr (Marek, Baun, 2010).

¹⁸ Zemědělství, rozpočet, doprava, instituce a různé (Fajmon, 2004).

Tab. 2.1. Výsledky referenda o vstupu ČR do EU dle jednotlivých krajů v absolutních číslech

Název kraje	Počet hlasů ANO	Počet hlasů NE
Praha	439 398	108 787
Středočeský	391 764	127 970
Jihomoravský	391 565	108 426
Moravskoslezský	382 255	101 122
Ústecký	241 287	77 675
Jihočeský	210 934	65 985
Zlínský	210 284	51 020
Olomoucký	209 299	62 403
Královehradecký	196 217	61 292
Plzeňský	190 682	57 292
Vysočina	175 712	55 528
Pardubický	174 094	54 703
Liberecký	139 956	49 640
Karlovarský	93 302	28 605

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování.

Tab. 2.1. je řazena dle počtu hlasů pro vstup do Evropské unie. S přihlédnutím k počtu obyvatel v jednotlivých krajích nejsou tyto výsledky nikterak překvapivé. Nejvíce občanů hlasovalo pro vstup v hlavním městě Praha a nejméně v Karlovarském kraji. Nejvíce platných hlasů proti vstupu do EU bylo vybráno ve Středočeském kraji a nejméně opět v Karlovarském kraji.

Tab. 2.2 Výsledky referenda o vstupu ČR do EU dle jednotlivých krajů v procentech

Název kraje	Počet hlasů ANO v %	Počet hlasů NE v %
Zlínský	80,47	19,53
Praha	80,16	19,84
Moravskoslezský	79,08	20,92
Jihomoravský	78,31	21,69
Olomoucký	77,03	22,97
Plzeňský	76,90	23,10
Karlovarský	76,54	23,46
Královehradecký	76,20	23,80
Jihočeský	76,17	23,83
Pardubický	76,09	23,91
Vysočina	75,99	24,01
Ústecký	75,65	24,35
Středočeský	75,38	24,62
Liberecký	73,82	26,18

Zdroj: volby.cz, vlastní zpracování

Je-li přepočítán výsledek hlasování na procenta (viz Tab. 2.2), pozice krajů v tabulce se značně změní. Z výše uvedeného vyplývá, že největší zájem o vstup do EU byl ve Zlínském kraji, a naopak nejméně hlasů pro vstup bylo uděleno v kraji Libereckém. V tomto kraji také lidé nejvíce hlasovali proti vstupu do EU.

Referendu předcházela řádná osvěta v podobě propagačních materiálů, konferencí, diskuzí na odborné půdě a podobně. Za tímto účelem byl rovněž zřízen Ministerstvem zahraničních věcí, dnes již velmi známý internetový portál Euroskop.cz

Vstup do EU měl podporu všech někdejších politických stran, vyjímaje Komunistickou stranu Čech a Moravy (Marek, Baun, 2010).

Plnoprávným členem Evropské unie se ČR stala *1. května 2004*. Svobodu cestovat v rámci EU získala naše země vstupem do Schengenského prostoru 21. prosince 2007 (Euroskop.cz, 2018).

3. Česká republika po vstupu do Evropské unie – klíčové změny

V roce 2004 se Česká republika stala plnohodnotným členem Evropské integrace. Její občané získali zastoupení ve všech institucích EU a spoluvytváří politiku tohoto uskupení. Přínosy z členství jsou mnohostranné. Lze zmínit například posíleným postavením České republiky v hospodářské i politické oblasti, rozvíjením dobrých vztahů se sousedními státy, posílení bezpečnosti a právních jistot občanů anebo zlepšení postavení malých a středních podniků.

3.1. Přechodná období pro Českou republiku

Stát aspirující na členství v Evropské unii musel převzít platnou unijní legislativu a implementovat ji do svého právního řádu. Dělo se tak z toho důvodu, aby měly členské státy srovnatelné právní prostředí a mohly se bez problémů zapojit do jednotného vnitřního trhu Evropské unie. JVT se zakládá na svobodě pohybu pracovníků, kteří si volí zemi, ve které chtějí vykonávat zaměstnání (ať už krátkodobě či trvale) dle vlastního uvážení a netýká se jich žádné omezení. (Had, Stach et. Urban, 2006). Nicméně pracovníků, jejichž země vstoupila do EU se mohlo po dobu maximálně sedmi let týkat **omezení** volného pohybu pracovních sil. Jednotlivé vlády členských zemí směly samy za sebe určovat, zdali chtějí na pracovníky nově přistoupené země uplatňovat omezení a v jakém rozsahu. Nesmělo být ovšem porušeno následující:

- omezena svoboda cestování obecně, pouze právo pracovat v jiné členské zemi v zaměstnaneckém poměru,
- během prvních dvou let určovaly přístup na svůj pracovní trh země, jež byly součástí EU předtím, dle svého vnitrostátního práva a politiky. Mohou tak vyžadovat pracovní povolení. V případě, že by kterákoli z členských zemí v tomto omezení chtěla pokračovat i po uplynutí lhůty dvou let, musela o tom informovat Komisi a omezení se protáhlo o další tři roky,
- toto období se dalo prodloužit ještě o další dva roky v případě, že členská země nahlásila Komisi vážné narušení jejího pracovního trhu, avšak po sedmi letech všechna omezení končí,
- členské státy měly povinnost upřednostňovat pracovníky z členských zemí, na kteréž se vztahuje vnitrostátní omezení, před pracovníky z nečlenských zemí,

- pracovníkům, kterým bylo legálně přiznáno povolení vykonávat zaměstnání v dané zemi měli nárok na stejné zacházení¹⁹ jako pracovníci se státní příslušností této země,
- země, vůči níž se uplatňovalo omezení na její státní příslušníky, směla na svém území uplatňovat rovnocenná omezení vůči pracovníkům z „omezující“ země (Europa.eu, 2018).

Evropská síť zaměstnání a pracovní mobility EURES²⁰ usnadňuje mobilitu pracovníků v rámci Evropské unie, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska (Euractiv.cz, 2018). Po vstupu ČR do EU v roce 2004 se český úřad práce stal součástí této celoevropské sítě (Eures.cz, 2018).

Po dlouhotrvajících a náročných vyjednávání nakonec Česká republika souhlasila s přechodným obdobím pro volný pohyb českých pracovníků do zemí EU. Vyjímaje Kypr a Maltu, byla přechodná období ustanovena některými státy pro všechny přistupující země z roku 2004 (EU-8)²¹ (mpsv.cz, 2018). Ačkoli se po vstupu do EU masivní zájem českých občanů o práci v zahraničí nekonal, trvaly některé země o co nejdelší omezení volného pohybu pracovníků. Zájem projevilo zejména Rakousko a Německo na základě obav z přílivu českých pohraničních obyvatel na svůj pracovní trh. Tyto země využily přechodné období až do jejího možného konce 1.5. 2011, kdy pozbyla veškerou platnost (Euroskop.cz, 2018).

Česká vláda ve svém usnesení²² ze začátku roku 2004 rozhodla, že se nezříká předem možnosti zavedení přechodného období na základě vyhodnocení stavu na trhu práce České republiky vůči členským státům Evropské unie. Nicméně obecný názor vlády ČR byl spíše pro zrušení přechodných období ve všech členských státech EU. Jako argument používali ekonomické výhody vázané na volný pohyb pracovníků, jako je například růst hrubého domácího produktu či vznik nových pracovních míst. Dalším argumentem byla oprávněná obava ze vzniku černého trhu práce. Proto byl volný pohyb pracovníků zařazen mezi nejdůležitější priority českého předsednictví v roce 2009 s heslem „Evropa bez bariér“ (mpsv.cz, 2018).

Dle přístupu k volnému pohybu pracovních sil lze rozdělit členské země EU-15 do tří základních skupin. Země, které do roku 2006 otevřely své pracovní trhy. Patří mezi ně Finsko, Řecko, Irsko, Itálie, Portugalsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie²³. Další skupinou jsou

¹⁹ Získává přístup k sociálním, daňovým i jiným výhodám.

²⁰ European Employment and Job Mobility Network

²¹ Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Slovensko, Slovinsko.

²² Usnesení č.13/2004 ze dne 7. ledna 2004.

²³ Velká Británie otevřela svůj pracovní trh občanům ČR již v roce 2004, nicméně zde platilo pravidlo, že se každý zájemce musí předem registrovat, což bylo za určitý poplatek (Euractiv.cz, 2018).

Belgie, Dánsko, Lucembursko a Francie, které se rozhodly pro postupné odstranění omezení. A v poslední řadě již zmiňované Německo a Rakousko, které využilo přechodného období až do samého konce.

Vůči státům, jež omezily přístup pracovníků českých občanů na svůj trh, zavedla česká vláda opatření, které zaručuje práci cizincům pouze pokud neblokují místa domácím zájemcům.

Šance získat pracovní povolení pro české občany ve zbytku zemí EHP a EU se odvíjela také od druhu profese. Pokud měl daný trh nedostatek vhodných a kvalifikovaných zájemců, bylo vydání povolení pouze souhrnem administrativních kroků. Mezi nejžádanější obory patřila medicína, stavebnictví, strojírenství, informační technologie či cestovní ruch.

Evropská komise vydala v únoru 2016 Zprávu o fungování přechodných opatření za první časové období 2004-2006, která ukázala, že zájem o zájem občanů nových členských zemí nebyl tak velký, jak se předpokládalo. Zároveň se ve zprávě uvádí, že se restriktivní země potýkají s ilegální pracovní činností a oproti tomu členské státy, které omezení nezavedly, se těšily silnému hospodářskému růstu a klesající nezaměstnanosti.

V této souvislosti uvedl evropský komisař pro zaměstnanost Vladimír Špidla, že považuje volný pohyb pracovních sil za jednu z nejdůležitějších svobod Evropské unie a poukázal na to, že volný pohyb osob neměl žádný škodlivý efekt na pracovní trhy původních EU-15 (Euractiv.cz, 2018).

Volný pohyb pracovníků EU-8 v rámci EU-8 byl automaticky zpřístupněn vzájemnou dohodou mezi osmi nově přistoupenými státy. Čeští občané se tak mohli bez jakýchkoli restrikcí ucházet o práci od roku 2004 v těchto zemích: Slovensko, Slovinsko, Polsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko a Estonsko. Jelikož Malta uplatňuje mechanismus automatického vydání pracovního povolení a Kypr nemá do své přílohy Smlouvy o přistoupení mechanismus přechodného období vůbec implementován, rozšířil se občanům ČR v roce 2004 pracovní trh ještě o tyto dvě země (mpsv.cz, 2018).

3.1.1. Vysílání českých pracovníků do Rakouska a Německa

Rakousko si zvolilo škálu odvětví, které nelze uplatňovat bez příslušného pracovního povolení či povolení k vyslání. Mezi tyto odvětví spadalo:

- stavebnictví, včetně souvisejících oborů,

- činnosti uvedené v příloze směrnice 96/71/ES (výkopové práce, zemní práce, vlastní stavební práce, montáž a demontáž prefabrikovaných dílců, rozvod sítí, úpravy, renovace, opravy, demontáž, demolice, údržba, malířské a úklidové práce v rámci údržby, rekonstrukce),
- činnosti v rostlinné výrobě: terénní úprava zahrad, parků, sadů a jiných zelených ploch
- řezání, tvarování a konečná úprava ozdobného a stavebního přírodního kamene,
- výroba kovových konstrukcí a jejich dílů
- pátrací a ochranné činnosti
- čištění budov, zařízení a dopravních prostředků
- statní činnosti související se zdravotní péčí
- sociální péče bez ubytování.

Jak uvádí ministerstvo průmyslu a obchodu, o vydání povolení k vyslání se žádalo při přeshraničním poskytování služeb ve výše vyjmenovaných oborech vyjímaje stavebnictví, pakliže vyslání trvá kratší dobu než 4 měsíce. Pracovní povolení bylo nutné v případě vyslání ve stavebnictví nebo při vyslání delším než 4 měsíce. O povolení žádal přijímající rakouský podnik či vysílající firma u příslušné úřadovny agentury Arbeitsmarktservice. Povolení k vyslání pracovníků v oborech, na něž bylo uvaleno přechodné období, se nazývá EU—Entsendebewilligung, pracovní povolení se jmenuje Beschäftigungsbewilligung. Součástí žádosti byl doklad o plánované délce trvání prací, dále doklad od vysílajícího podniku o příslušnosti vysílaných pracovníků k podniku, o jejich pojištění a o výši a způsobu odměňování za práci v Rakousku. Arbeitsmarktservice mohl také požadovat doklad o kvalifikaci vysílaných pracovníků. Posouzení žádosti bylo i v tomto případě za poplatek, jednalo se však o částky od 13 do cca 25€ dle rozsahu příloh. Na vydání povolení nevnikal právní nárok.

Německo si přechodné období uplatnilo v následujících oborech:

- stavebnictví, včetně souvisejících oborů,
- činnosti uvedené v příloze směrnice 96/71/ES (výkopové práce, zemní práce, vlastní stavební práce, montáž a demontáž prefabrikovaných dílců, rozvod sítí, úpravy, renovace, opravy, demontáž, demolice, údržba, malířské a úklidové práce v rámci údržby, rekonstrukce),
- čištění budov, zařízení a dopravních prostředků,
- činnosti v oblasti dekorace interiérů.

V případě, že chtěl zaměstnavatel poskytovat v Německu služby prostřednictvím vyslaných pracovníků ve výše uvedených oborech, musel využít tzv. kontingentů, kdy byly na základě mezinárodní smlouvy mezi ČR a Německem uvolněny omezené počty pracovních povolení v rámci poskytování služeb českými podniky v SRN. Zaměstnavatel mohl získat pracovní povolení v rámci kontingentů při splnění následujících podmínek:

- práce v Německu musí vykonávány na základě smlouvy o dílo mezi dvěma podnikatelskými subjekty (v případě stavebních zakázek — mezi dvěma stavebními firmami) — nikoli tedy například ve vztahu firma—město;
- služba musela být poskytována v regionu, kde míra nezaměstnanosti nepřekračovala 130 % celoněmeckého průměru (netýká se restaurátorských prací);
- produktivita práce vyslaného pracovníka musela překročit 3400€/měsíc ve stavebnictví a 2900€/měsíc v ostatních oborech;
- podnik uhradil poplatek za povolení, který činil 200€ za pracovní smlouvu plus 75€ za pracovníka a měsíc.

Licenční správa Ministerstva průmyslu a obchodu ČR posuzovala žádosti českých firem o přidělení kontingentu dle požadovaných dokumentů (mpo.cz, 2018).

3.1.2. Přechodná období vyjednané Českou republikou

Česká republika si vyjednala přechodná období v následujících oblastech:

- Volný pohyb kapitálu,
- zemědělství
- nemovitosti,
- daně,
- životní prostředí
- energetika.

Česká republika rovněž získala odklad pro příspěvky směřující do rezerv Evropské investiční banky. Dle dohody mělo k první platbě dojít až v druhém semestru roku 2005.

Oblast volného pohybu kapitálu utváří podmínky pro liberalizaci kapitálových toků. Česká republika si zde vyjednala dvě přechodná období. Ta měla pomoci překlenout českým občanům období, kdy budou ve slabší pozici „koupěschopnosti“ oproti ostatním bohatším státům Evropské unie (Had, Stach et. Urban, 2006).

V oblasti zemědělství si Česká republika vyjednala přechodné období na dosažení plné harmonizace hygienických parametrů s podmínkami, jenž platí v celé Evropské unii, pro celkový počet 52 zpracovatelských podniků a to do 31.12. 2006. Dále přechodné období pro používané neobohacené klecové systémy pro nosnice, jenž nesplňují požadovanou výšku klece danou směrnicí Rady 1999/74/ES (rozhlas.cz, 2018). Spekulacním nákupům zemědělské i lesní půdy a jiným nemovitostem, mělo zabránit sedmileté přechodné období pro nabývání zemědělské půdy a lesů osobami bez trvalého pobytu v České republice.

Pro nabývání nemovitostí sloužících k účelům vedlejšího bydlení požadovala ČR pětileté přechodné období (Had, Stach et. Urban, 2006).

Česká republika vyjednala přechodné období do 31.12. 2007 pro zachování snížené sazby daně z přidané hodnoty u dodávek tepelné energie. Rovněž pro zdanění dodávek stavebních prací pro účely bydlení do konce roku 2007. Česká republika požadovala dále přechodné období na zachování nižších sazeb tabákových výrobků a cigaret (rozhlas.cz, 2018). Pro zachování tradice výroby domácí slivovice²⁴ přijala Evropská unie trvalou zvláštní úpravu spotřební daně z lihu pro lokální pěstitele (Had, Stach et. Urban, 2006). Dále se podařilo vyjednat trvalou výjimku pro osoby s obratem nižším než 35 tisíc EUR, kteráž je osvobozuje od registrace plátce DPH.

Co se týče politiky životního prostředí, Česká reprezentace byla úspěšná při vyjednání výjimek s trváním do 31.12. 2005 na nakládání s odpady - směrnice 94/62/EC o obalech a obalových odpadech. Přechodného opatření pro dosažení cílových hodnot u recyklace a opětovného použití obalu. Přechodné období do 31.12. 2010 na kvalitu vody - směrnice 91/271/EEC o městských odpadních vodách. Toto přechodné období zajistí implementaci požadavku na výstavbu čistíren odpadních vod u obcí kategorie 2000 – 10 000 ekvivalentních obyvatel. Pro teplárnu Přerov a Novou Huť, a.s. bylo vyjednáno přechodné období do konce roku 2007 na implementaci směrnice 2001/80/EC o omezení emisí znečišťujících látek do ovzduší z velkých spalovacích zařízení (rozhlas.cz, 2018).

V oboru energetiky byly přijaty celkem dva požadavky, a to liberalizace českého trhu se zemním plynem a výstavba zásobníků ropy. Ty by měly v případě nouze pokrýt potřebu až na 90 dní (Had, Stach et. Urban, 2006).

²⁴ Výrobci mohou označovat pod názvem „Slivovice“ i ty druhy destilátu vyráběného smísením ovocného destilátu s lihem, avšak toto musí být uvedeno na etiketě.

Jak bylo již rozebíráno výše, členské státy Evropské unie si vyjednaly přechodná období v oblasti volného pohybu pracovních sil po dobu 7 let. Kromě toho však ještě požadovaly přechodná období v oblasti zemědělství a dopravy. V zemědělství se jednalo o přechodné období na postupný náběh přímých plateb, rozdělených do dvou fází. Pro dopravu to bylo přechodné období 5 let na vnitrostátní silniční dopravu (rozhlas.cz, 2018).

3.1.3. Změny pro občany České republiky po vstupu do Evropské unie

V roce 2004 se občané České republiky stali rovněž občany Evropské unie. Občanství EU však nenahrazuje občanství členské země, slouží jako jeho komplement. Díky tomuto nabyli čeští občané nových práv (Ochrance.cz, 2018).

Právo pobývat a usazovat se ve všech členských státech EU - vstupem do EU získali čeští občané právo pobývat v kterékoli členské zemi²⁵ nejen jako turisté, nýbrž také jako pracovníci. Jakmile uchazeč získá práci, vzniká mu nárok v nové zemi pobývat či se v ní usadit. V této zemi smí zůstat také po ukončení zaměstnání. Výše zmíněné neplatí pouze pro fyzické osoby ale rovněž pro osoby svobodných povolání, osoby samostatně výdělečně činné či podnikatele. Ti si mohou v dané zemi založit živnost anebo řídit podnik (Had, Stach et. Urban, 2006). Unijní občané se zaměstnáním v jiném členském státě si s sebou mohou přivést rodinné příslušníky, aniž by museli splňovat další podmínky. Ti mohou studovat či pracovat stejně jako domácí státní příslušníci a stát jim musí poskytovat rovnocenné sociální i daňové výhody. Osoby ekonomicky neaktivní (studenti či penzisté) mohou tohoto práva využít pakliže nepředstavují přítěž pro sociální systém hostitelské země a mají-li sociální pojištění pokrývající všechny rizika (Ochrance.cz, 2018). Výuční list, středoškolské vysvědčení či vysokoškolský diplom je automaticky uznávám ve všech členských zemích Evropské unie, což napomáhá žadateli při hledání práce (Had, Stach et. Urban, 2006).

Právo českých občanů pracovat v institucích Evropské unie – kromě toho, že si občané ČR směli hledat zaměstnání v kterékoli zemi EU, naskytla se jim také možnost kariéry v institucích EU. Kromě relativně vysokých platů, nabízeli tyto instituce svým zaměstnancům i odpovídající sociální zabezpečení na dobré úrovni. Čeští občané, počínaje tímto obdobím, tak mohou být součástí mezinárodního prostředí, ať už v Bruselu, Štrasburku, Lucemburku, tak i v jiných

²⁵ S ohledem na přechodná období.

metropolích Evropy. Vstupem do EU se českým uchazečům otevřelo několik set²⁶ pracovních míst na pozice úředníků, překladatelů, tlumočnicků, odborných pracovníků či pomocné síly. Největším zaměstnavatelem je Evropská komise. Kandidáti jsou vybíráni na základě vypsání konkurzů, kde musí prokázat svou jazykovou vybavenost, vysokou odbornou kvalifikaci, vlastní iniciativu a překážkou nesmí být práce mimo domov. Konkurence je obrovská a zájem o práci v Evropských institucích trvale převyšuje nabídku (Had, Stach et. Urban, 2006).

Posílení práv českých spotřebitelů – obrovský evropský trh nabízí spotřebitelům nepřeberné množství výrobků a služeb. Nicméně spotřebitel nemusí mít vždy příslušné odborné znalosti či informace k posouzení kvality výrobku. Ve většině případů, jakožto běžný občan, nemá dostatečný obnos finančních prostředků k financování vleklých soudních sporů s výrobcem, pakliže se cítí poškozen. To ho staví do slabší pozice a proto věnuje Evropská unie velkou pozornost ochraně spotřebitele (Had, Stach et. Urban, 2006). Mezi hlavní okruhy patří především: bezpečnost výrobků a služeb, ochrana ekonomických zájmů spotřebitelů, zajištění dozoru nad trhem, posílení vymahatelnosti práva, legislativní činnost, spolupráce se spotřebitelskými organizacemi, vzdělávání a informovanost spotřebitelů, podpora aktivit v oblasti samoregulace (mpv.cz, 2018). Díky těmto zásadám získal český občan větší ochranu než dříve. Z trhu byly odstraněny rizikové potraviny a nevyhovující nebezpečné výrobky a jiné produkty. Český občan mimo jiné získal právo nakupovat v kterékoli členské zemi a uplatňovat zde svá práva, odstoupit od smlouvy a získal právo na větší množství informací ze strany výrobce a prodávajícího. Povědomí o spotřebitelských právech každého občana poskytují spotřebitelské instituce, jak v ČR tak na území Unie.

Zvláštní pozornost je věnována nezávadnosti potravin, léků, kosmetiky, chemikálii, hnojiv jakož i bezpečnosti motorových vozidel (Had, Stach et. Urban, 2006).

Vyšší ochrana vlastnických práv – FO i PO České republiky vzniklo vstupem do EU právo usadit se a podnikat v kterékoli jiné členské zemi bez jakékoli diskriminace. Podmínky pro založení podniku, nakládání s kapitálem, povinnosti statutárních orgánů, práva věřitelů či akcionářů upravuje každá členská země rozdílně. V zájmu jednotného trhu Evropské unie bylo nutné však sblížit odlišné národní úpravy, zejména pak v oblasti akciových společností. Došlo tak k rovné míře ochrany na straně zaměstnanců, akcionářů, věřitelů a dalších angažovaných

²⁶ V první polovině roku 2006 pracovalo v institucích EU cca 539 českých občanů (Had, Stach et. Urban). Zajímavé je, že zájem o práci v těchto institucích kvalifikovanými uchazeči není tak veliký a i roce 2018 postrádá „Brusel“ stovky českých úředníků (info.cz, 2018).

osob. Harmonizací vznikly rovnocenné podmínky ochrany osob zapojených do podnikatelské činnosti v jakékoli zemi Evropské unie (Had, Stach et. Urban, 2006).

Dle Listiny základních práv a svobod Evropské unie má každý právo vlastnit zákonně nabytý majetek, užívat jej, nakládat s ním a odkazovat jej. Nikdo nesmí být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu, v případech a za podmínek, které stanoví zákon, a při poskytnutí spravedlivé náhrady v přiměřené lhůtě. Užívání majetku může rovněž být upraveno zákonem v míře nezbytné z hlediska obecného zájmu. Čl. 17 LZPS EU rovněž zmiňuje právo na ochranu duševního vlastnictví (EUR-LEX.eu, 2018).

V legislativě EU je zakotvena rovněž tzv. informační povinnost na základě které musí podnik poskytnout základní informace o sobě každému subjektu, který s ní chce navázat jednání. V praxi to znamená, že musí zveřejnit zakládající listiny, jména jednatelů společnosti, finanční situaci společnosti či jakoukoli její změnu. Slučování společností je upraveno zvláštním předpisem. Došlo tak v jisté míře k větší transparentnosti, přílivu zahraničních investic a celkově narostla důvěra v akciový trh.

Vstupem na trh EU v roce 2004, vzniklo občanům ČR právo založit tzv. Societas Europaea – tedy Evropskou akciovou společnost. Ta zjednodušuje podnikání ve více než jedné zemi, tím že umožňuje podnikateli své činnosti reorganizovat pod jednotnou evropskou značkou a podnikat, aniž by musel zřizovat síť dceřiných společností. Jeho mobilita narůstá – může například přemístit svůj podnik do jiné země, aniž by musel svou společnost rušit (Europa.eu, 2018). Nařízení Rady č. 2157/2001/ES stanovuje několik základních způsobů vzniku evropské společnosti. Mezi ně patří splynutí dvou společností z různých členských států, založení holdingu, založení společné dceřiné společnosti či změnou právní formy. Evropská společnost musí mít sídlo na území EU. ES se řídí předpisy evropského práva. V oblastech, které nejsou evropským právem upravovány, se vychází z práva daného členského státu (Euroskop.cz, 2018).

Rok 2004 tedy znamenal pro naše občany možnost usazování českých podniků v členských státech EU, rozšíření spolupráce se zahraničními partnery a prohloubení jejich vzájemné důvěry (Had, Stach et. Urban, 2006).

Vyšší podpora drobného a středního podnikání – malé a střední podniky jsou v českém hospodářském prostoru zastoupeny velkou mírou. V roce 2000 tvořily 99,8 procent všech ekonomických subjektů, na celkové zaměstnanosti se podílely z 60 procent a na tvorbě hrubého

domácího produktu z 35 procent (Had, Stach et. Urban, 2006). Evropská charta pro malé podniky, jejíž cílem je pomoc drobným podnikatelům uspět na evropském trhu, byla přijata Evropskou radou v roce 2000. O dva roky později ji svým podpisem na Mariborské konferenci stvrdila také Česká republika (Businessinfo.cz, 2018). Jakožto signatář, předkládá ČR Evropské komisi každoročně zprávu, jakého pokroku dosáhla v prosazování zásad Charty. Na zasedání Evropské rady v roce 2006 bylo České republice doporučeno, aby zásadně snížila administrativní zátěž, kladenou na malé a střední podnikatele.

Vhodné podmínky k podnikání se snaží Evropská unie podpořit různými způsoby. Patří mezi ně například i mezinárodní burza podnikatelů Europatenariat. Ta se koná dvakrát do roka, přičemž jejím cílem je pomoci malým a středním podnikům navázat obchodní spolupráci na mezinárodní úrovni (Etrend.sk, 2018). Dalším programem je evropská síť Enterprise. Ten pomáhá malým a středním podnikatelům na poli technologií, inovací a mimo jiné slouží jako expertní poradní orgán pro růst a rozšiřování se na mezinárodních trzích (Een.eu, 2018).

Prostřednictvím půjček a grantů jsou malé a střední podniky podporovány Evropskou unií prostřednictvím strukturálních fondů²⁷ a Evropské investiční banky (poskytující úvěry za výhodnější podmínek oproti bankám komerčním).

Příznivé podmínky pro růst mezd a platů - v EU neexistuje jednotná úprava určující výši mezd, tu určuje především vývoj domácí ekonomiky. Po vstupu České republiky do Evropské unie byl vývoj mezd příznivě ovlivněn vysokým ekonomickým růstem, podněcený zapojením do rozsáhlého vnitřního trhu EU. V období ekonomické krize došlo však k jejímu zpomalení. Souběžně s růstem mezd, dochází i k růstu cen. Ten však byl oproti růstu mezd pomalejší, rozložený do delšího časového období.

Největším přínosem byl růst cen pro vysoce kvalifikované osoby, ovládající více světových jazyků. Lidem, kteří neměli problém rychlého přizpůsobení měnícím se podmínkám. Rovněž někteří využili práva volného pohybu osob a našli si lépe placenou pozici v zahraničí (Had, Stach et. Urban, 2006).

Vyšší úroveň ochrany životního prostředí – Československo patřilo před rokem 1989 k zemím Evropy s nejvíce poškozeným životním prostředím. Centrálně plánovaná ekonomika,

²⁷ Před vstupem do EU čerpaly malé a střední podniky finanční prostředky z programu PHARE. Situace se změnila po vstupu do EU, kdy jim bylo umožněno čerpat finance ze strukturálních fondů, zejména pak z Operačního programu Průmysl a podnikání (Had, Stach et Urban, 2006).

orientovaná na těžký průmysl, těžbu uhlí či výstavbu uhelných elektráren se neohlížena na stav životního prostředí, který za sebou zanechává.

Není pochyb o tom, že životní prostředí jedné země může ovlivnit zemi sousední. Právě (a nejen) proto klade Evropská unie a všechny vyspělé země na ochranu životního prostředí velký důraz. Nehledě na to, že by rozdílné požadavky a přístupy vlád k ochraně ŽP v různých zemích byly diskriminující pro podnikatelské subjekty napříč evropským trhem.

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie se musela naše země vyrovnat s obrovským ekologickým břemenem, způsobeným minulým režimem. Dle požadavků evropského systému životního prostředí se jednalo převážně o snížení emisí či tematiky jako tuhé odpady, voda, či celková ochrana přírody. Přijetím více než 300 právních předpisů²⁸ se ČR zařadila mezi vyspělé země, jimž kvalita života a ekologie není lhostejná. Ke zlepšení situace využila ČR finančních prostředků ze strukturálních fondů a fondů soudržnosti (Had, Stach et. Urban, 2006).

3.1.4. Omezení plynoucí z přistoupení České republiky do Evropské unie

Zatímco přistoupení k EU sebou neslo řadu výhod, ať už měřitelných či méně hmatatelných „měkkých“ výhod, na straně druhé skýtalo také určitá omezení.

Omezení státní suverenity České republiky – ministerstvo vnitra definuje pojem státní svrchovanosti následujícími slovy: „Nezávislost státní moci na jakékoli jiné moci. Stát je navenek i uvnitř omezen pouze svrchovaností (suverenitou) jiných států, obecným mezinárodním právem a svobodně převzatými mezinárodními závazky“ (mvcr.cz, 2018). Vstupem do EU předala ČR část svých pravomocí národních orgánů na nadnárodní úroveň. Hlavním omezením, které ČR z tohoto vyplynulo, lze spatřovat v evropské legislativě, která je nadřazená českým zákonům. Nelze však opomíjet fakt, že je Česká republika součástí desítek mezinárodních organizací, z čehož jí rovněž vznikají povinnosti²⁹ omezujícího charakteru (Eurion.cz, 2018).

Ukončená platnost obchodních smluv České republiky s třetími zeměmi – začleněním do EU se ČR zavázala převzít legislativu EU, která zahrnuje i vnější obchodní vztahy. V praxi to znamenalo ukončení smluv uzavřené Českou republikou se třetími zeměmi, jež nejsou

²⁸ Předpisy se vztahovaly např. na výrobky poškozující ŽP (chemikálie), hluchnost strojů, vozidel atd. nakládání s odpady, průmyslového znečištění, ochrany ovzduší (Had, Stach, et Urban, 2006).

²⁹ Ale také práva.

slučitelné s členstvím v EU. Nahradil se český celní sazebník jednotným unijním celním sazebníkem. Příjmy z cel přestaly proudit do národního rozpočtu a začaly být z velké části odváděny do rozpočtu EU. Ukončením smluv ČR s třetími zeměmi se v konečném důsledku vykompenzovalo výhodami, získanými začleněním naší země do společné obchodní politiky EU. Posílila se také pozice výrobců z oblasti jako je např. hutnictví či textilnictví, které obchodní politika EU chrání před levným dovozem ze zahraničí³⁰.

Zesílený vliv konkurence – volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu patří mezi základní svobody JVT na který získala Česká republika přístup díky členství v EU. To sebou přineslo řadu výhod a možností ale i obtížnější prostředí pro ekonomické subjekty. Na jedné straně měla zvýšená konkurence vliv na urychlení kvality a modernizaci (nejen) českého průmyslu. Na straně druhé došlo k zániku některých podniků, což mělo dopad na zvýšení nezaměstnanosti – zvláště pak v některých regionech. Čeští podnikatelé se s náročnými podmínkami dobře vyrovnali, a proto nedošlo v důsledku nově vzniklé konkurence k žádným dramatickým, neovladatelným ekonomickým výkyvům (Had, Stach et. Urban, 2006).

3.2. Přínosy členství v Evropské unii do roku 2010 – kvantitativní vyjádření

Česká republika obdržela od Evropské unie za období 2004-2010 finanční prostředky ve výši 333,4 miliardy korun. Jde o tzv. čistou pozici České republiky vůči rozpočtu Evropské unie. Jen od roku 2007 bylo díky těmto penězům vytvořeno 72 tisíc pracovních míst, regenerováno 42 tisíc bytů, postaveno a rekonstruováno 2 tisíce kilometrů silnic a železnic a nakoupeno 500 autobusů, trolejbusů a tramvají. Dále se zrekonstruovalo 175 státem uznaných památek a vybudovalo 800 kilometrů cyklostezek. Finance byly použity také na odstranění ekologických zátěží na rozhoze 700 tisíc m², k vybudování 92 čističek vod, revitalizování 850 tisíc objektů, čímž se ušetřilo až 450 gigawatthodin energie. Díky těmto penězům se uskutečnilo další tisíce projektů pro domácnosti, podniky, státní správu či pro oblast životního prostředí (Vláda.cz, 2018). Svým vstupem do Evropské unie v roce 2004 navázala Česká republika již na probíhající programové období 2000-2006. Celkově ČR za období 2004-2006 vyčerpala 1,7 miliardy eur³¹,

³⁰ Např. antidumpingové či antisubvenční opatření.

³¹ ČR navázala na podporu z předvstupních nástrojů (Dotaceeu.cz, 2018).

čímž využila takřka všechny jí přidělené finanční prostředky. Díky tomu bylo uskutečněno okolo 13 tisíc projektů.

Obr. 3.1. Mapa dotačních projektů za programové období 2007-2013

Zdroj: Dotaceeu.cz, 2018

V programovém období 2007-2013 byly České republice přiděleny finanční prostředky z rozpočtu EU na politiku soudržnosti ve výši 26 miliard eur. České republice se podařilo vyčerpat přes 96 procent, z čehož se uskutečnilo okolo 70 tisíc projektů po celé ČR (viz obr. 1). Nejvyšší počet projektů se uskutečnil v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. K naplňování cílů pro výše zmíněné rozpočtové období sloužily tyto programy: Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti (Dotaceeu.cz, 2018).

Zemím, které se staly členy EU v letech 2004-2007, rostl hrubý domácí produkt cca o dva procentní body rychleji, než by rostl bez vstupu. Česká republika však tohoto potenciálu nevyužila a rostla průměrně o 1,1 procentních bodů, avšak stále rychleji, než by rostla bez členství v EU. Na základě zvýšené ekonomické aktivity související se vstupem do EU si ČR přišla od roku 2002 přibližně na 3 biliony korun.

Fact sheet studie (2010) vypracovaná pro Úřad vlády ČR se zabývala také tím, jak by bylo české ekonomice bez struktur Evropské unie. Pakliže by čeští podnikatelé neměli přístup na bezbariérový trh (směřuje zde více než 80 procent českého vývozu), přišli by o značnou část svých zisků. Firmy se záměrem exportovat by v konečném důsledku musely přijímat stejné evropské zákony, na jejichž tvorbě by se ČR nepodílela. Pakliže by neexistoval společný trh, česká ekonomika by přišla o 100 miliard ročně, nezaměstnanost by se zvýšila cca o 75 tisíc lidí.

ČR by byla ochuzena také o řadu zahraničních investorů, které by mohla mimo jiné odradit také nekompatibilní legislativa s legislativou EU. Pro běžného občana by to znamenalo například to, že by se jeho čas na hranicích prodloužil, v případě že by ČR nebyla součástí Schengenského prostoru. Čeští občané by rovněž nemohli bez jakýchkoli regulací pracovat v libovolném státu EU. Pakliže by Česká republika nebyla členem Evropské unie, ale chtěla by zůstat součástí evropského jednotného trhu, musela by podobně jako např. Norsko či Švýcarsko, platit jakési vstupné.

Ačkoli výše uvedená čísla vypadají pozitivně, je nutné zdůraznit, že Česká republika za období let 2004-2010 nevyužila svůj potenciál evropské integrace naplno. Kvůli tom česká ekonomika přišla o 1,4 biliónu korun. V případě, že by ČR vstoupila do Eurozóny, stejně jako např. Slovensko, mohla by dosáhnout kumulovaných úspor ve výši 290 miliard korun od roku 2009 (Vláda.cz, 2018).

4. Současná pozice České republiky v Evropské unii – pozitiva a negativa

Ekonom Tomáš Sedláček prohlásil na debatě Café Evropa: „*Materiálně se máme jistě nejlépe, co jsme se kdy měli, jde to vidět i na tom, že dnešní nákupní košík průměrného důchodce je mnohem luxusnější než ten nejpodpultovější nákup v Tuzexu před 29 lety. To však neznamena, že mezi sebou nemáme chudé či lidi, kteří cítí, že by si zasloužili více*“ (Youtube.com, 2018).

Posouzení pozitiv či negativ může být značně subjektivní, proto ve snaze zachování objektivitu práce, následující kapitola obsahuje řadu komparačních tabulek či grafů, věnujícím se situaci před a po vstupu do EU. Je třeba také zohlednit vliv hospodářských cyklů a situace ve světě. Nicméně Irah Kučerová ve své knize uvádí, že se globální krize v letech 2008-2010 a po ní následující krize eurozóny, dotkla České republiky jen zprostředkovaně. Kladně hodnotí české transformační úspěchy, které jsou nám ve světě záviděny, nízkou míru inflace, nízké sociální náklady či rozsáhlé restituce a privatizace (Kučerová, 2015). Podle výsledků Eurobarometru vnímá pozitivně svou ekonomickou situaci 75 procent českých občanů (Euroskop.cz, 2018).

Jakou máme vizitku v Evropské unii? Jak vnímáme členství? To je rozebíráno v druhé části kapitoly, která je věnována vybraným současným problematikám na politické scéně.

4.1. Ekonomická pozice České republiky

Zájem o členství v Evropské unii byl dlouhodobě vytouženým cílem nejen ze strany českých politických představitelů ale rovněž, jak ukázalo referendum, i občanů ČR. Přesto zde panovaly obavy z negativního dopadu na naši ekonomiku. Jaký vliv bude mít členství na ceny? Zvýší se inflace? Dojde k přílivu zahraničních pracovníků? Poroste nezaměstnanost? Tyto a mnoho dalších otázek panovaly v českém prostředí v období před vstupem do EU. Rovněž zde sílila obava, že členství v EU poškodí konkurenceschopnost ČR v globálním prostředí a neúměrně zatíží státní kasu svou nákladností. Strach ve společnosti mohly vyvolávat i různé odborné výzkumy a předpovědi. Jak uvádí Dan Marek a Michael Baun ve své knize *Česká republika a Evropská unie*, například nestátní institut Centrum pro ekonomiku a politiku³² predikoval vyústění členství ČR v EU nárůstem nepřímých investic, vyšší inflací, růstem nezaměstnanosti

³² Institut blízký Václavu Klausovi, jenž patří mezi české kritiky evropské integrace.

a zkázou pro české firmy. Již během prvních let členství se však ukázalo, že tyto obavy jsou přinejmenším zbytečné a nepodložené (Marek, Baun, 2010).

Dle studie *Economic Convergence in the Czech Republic and Slovakia*, která byla vydána Evropskou komisí v březnu 2018, se Česká i Slovenská ekonomika přibližuje zemím EU-28. Evropská komise ve studii dospěla k závěru, že byť obě ekonomiky prošly konverencí, Slovensko se bylo rychlejší³³ (Euroskop.cz, 2018).

4.1.1. Hrubý domácí produkt

Český statistický úřad definuje hrubý domácí produkt následujícím způsobem: „*Hrubý domácí produkt (HDP) je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území; používá se pro stanovení výkonnosti ekonomiky*“. HDP za první čtvrtletí roku 2018 vykazuje 4,2 procentní růst (ČSÚ.cz, 2018).

Nejrychleji rostoucí ekonomikou Evropské unie se již po čtvrté za sebou stalo Irsko. Hrubý domácí produkt zde v roce 2017 vzrostl o 7,8 procenta, jak uvádí data irského statistického úřadu (Česká spořitelna.cz, 2018).

Ekonomika eurozóny zaznamenala v roce 2017 nejprudší tempo růstu za posledních deset let, poněvadž se zde hrubý domácí produkt zvýšil o 2,5 procenta. Země eurozóny tak překonaly i ekonomický růst Spojených států 2,3 procenta (Hospodářskénoviny.cz, 2018).

³³ Tento fakt lze přičítat horší počáteční situaci Slovenska.

Tab.4.1. Hrubý domácí produkt v ČR před vstupem do EU

Rok	mil. Kč, b. c. ³⁴	PPS/obyv., b. c.	%, r/r ³⁵ , reálně ³⁶
1993	1 201 088	-	1,3
1994	1 370 455	-	2,3
1995	1 586 447	11 592	6,1
1996	1 818 342	12 444	4,2
1997	1 958 725	12 717	-0,6
1998	2 146 389	12 886	-0,3
1999	2 242 417	13 368	1,4
2000	2 379 393	14 163	4,3
2001	2 568 309	15 226	2,9
2002	2 681 644	15 615	1,7
2003	2 810 382	16 466	3,6

Zdroj: čsú.cz, vlastní zpracování.

Období před vstupem do EU bylo mimo jiné ovlivněno přechodem z centrálně plánové ekonomiky na ekonomiku tržní. Zejména rok 1991 a 1992 představoval pro HDP propad následkem liberalizace cen a poklesem kupní síly obyvatelstva. Jak vyplývá z tabulky 4.1. již v roce 1993 se situace stabilizovala a došlo k mírnému nárůstu HDP. Odstartovala vlna modernizací, značně financovaná zahraničním kapitálem. Od tohoto roku započalo období dlouhodobého růstu, navzdory negativním dopadům měnové krize z poloviny 90. let (Český statistický úřad.cz, 2018).

³⁴ „Hrubý domácí produkt představuje souhrn hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích činností považovaných v systému národního účetnictví za produktivní (tj. včetně služeb tržních i netržních). Jde o propočet v kupních cenách, za které jsou realizovány tržní výkony (tzn. včetně daní z produktů a bez dotací na produkty). U netržních služeb je přidaná hodnota vyjádřena jako souhrn náhrad zaměstnancům a spotřeby fixního kapitálu. Prvotní propočet je proveden v běžných cenách. Pro potřeby sledování vývoje s vyloučením vlivu změn cen následuje převod do průměrných cen předchozího roku, ze kterých se tzv. řetěžením získají údaje ve stálých cenách roku 2010. Údaje jsou uváděny bez očištění o nestejný počet pracovních dní.“ (Metodické vysvětlivky ČSÚ)

³⁵ Meziroční změna.

³⁶ HDP na 1 obyvatele v Kč = podíl HDP v běžných cenách a středního stavu obyvatel v příslušném roce.

Tab. 4.2. Hrubý domácí produkt v ČR po vstupu do EU

Rok	mil. Kč, b. c.	PPS/obyv., b. c.	%, r/r, reálně
2004	3 062 444	17 582	4,9
2005	3 264 931	18 617	6,5
2006	3 512 798	19 628	6,9
2007	3 840 117	21 481	5,6
2008	4 024 117	21 907	2,7
2009	3 930 409	20 895	-4,8
2010	3 962 464	21 084	2,3
2011	4 033 755	21 721	1,8
2012	4 059 912	21 952	-0,8
2013	4 098 128	22 399	-0,5
2014	4 313 789	23 780	2,7
2015	4 595 783	25 280	5,3
2016	4 767 990	25 549	2,5
2017	5 045 188	26 440	4,3

Zdroj: čsú.cz, vlastní zpracování.

Tab. č. 4.2. dokazuje, že příznivé bylo také období let 2004-2008, kdy se české ekonomice podařilo zužít pokračující příliv zahraničních investic, a především vstup do hospodářského prostoru Evropské unie. Od roku 2008 se začíná projevovat finanční krize, která měla své ohnisko o rok dříve v USA. Ačkoli v České republice neměla tak fatální dopady jako v jiných zemích, za povšimnutí stojí rok 2009, kdy došlo k markantnímu propadu HDP důsledkem snížení zahraniční poptávky. Naopak v letech 2012 a 2013 se česká ekonomika potýkala s nízkou domácí poptávkou (čsú.cz, 2018). Z tabulky 4.2. je zřejmé, že v roce 2017 došlo oproti rokům předcházejícím k zrychlení tempa růstu. Mohla za to spotřeba domácností i výdaje na tvorbu hrubého domácího kapitálu (Statistikaamy.cz, 2018).

4.1.2. Vývoj nezaměstnanosti

Za počátek roku 2018 si Česká republika může připsat až třikrát nižší nezaměstnanost oproti unijnímu průměru. Dle ČSÚ v únoru 2018 dosáhla nezaměstnanost 2,4 procent a je tedy nejnižší od dob krize z roku 2008. Průměr míry nezaměstnanosti EU v únoru 2018 činil 7,1 procent. V zemích eurozóny klesla nezaměstnanost z 8,6 procent na 8,5 procent. Kromě ČR je evidována nízká nezaměstnanost členských ze zemí EU na Maltě, v Německu a Maďarsku.

Oproti tomu se pohybuje na opačném konci žebříčku Řecko (20,8 procent) a Španělsko (16,1 procent) (Česká televize.cz, 2018).

Tab. 4.3. Nezaměstnanost v ČR před vstupem do EU

Rok	Obecná míra nezaměstnanosti v %³⁷	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v %³⁸
1993	4,3	0,7
1994	4,3	0,9
1995	4,0	1,1
1996	3,9	1,1
1997	4,8	1,3
1998	6,5	1,9
1999	8,7	3,1
2000	8,8	4,1
2001	8,1	4,2
2002	7,3	3,7
2003	7,8	3,9

Zdroj: čsú.cz, vlastní zpracování.

V první polovině 90.let byla obecná míra nezaměstnanosti poměrně konstantní a pohybovala se průměrně okolo 4 procent. Oproti tomu v druhé polovině 90. let došlo k nárůstu nezaměstnanosti a v roce 2000 vyšplhala až na 8,8 procent. Obdobně tomu bylo i s nezaměstnaností dlouhodobou, kdy bylo procento osob neschopných najít zaměstnání v první polovině 90. let příznivější než v polovině druhé (viz Tab. 4.3.).

³⁷ „**Obecná míra nezaměstnanosti** (ILO) je počítána jako podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení (Eurostatu a Mezinárodní organizace práce ILO). Jedná se o odhady z výběrového šetření pracovních sil. Předmětem šetření jsou všechny osoby obvykle bydlící v soukromých domácnostech. Šetření se nevztahuje na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních. Z toho důvodu jsou údaje za určité skupiny obyvatelstva, zejména za cizí státní příslušníky žijící a pracující na území republiky, k dispozici v omezené míře.“ (Metodika ČSÚ)

³⁸ „**Míra dlouhodobé nezaměstnanosti** - do roku 2005 byla míra založena na počtu nezaměstnaných, kteří si hledali zaměstnání déle než 1 rok. Od roku 2006 je podle Eurostatu tato míra konstruována na základě kratší doby z doby hledání zaměstnání a doby od ukončení posledního zaměstnání respondenta. Tato kratší doba musí překročit délku 1 roku“ (Metodika ČSÚ).

Tab. 4.4. Nezaměstnanost v ČR po vstupu do EU

Rok	Obecná míra nezaměstnanosti v %	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti v %
2004	8,3	4,3
2005	7,9	4,2
2006	7,1	3,9
2007	5,3	2,8
2008	4,4	2,2
2009	6,7	2,0
2010	7,3	3,0
2011	6,7	2,7
2012	7,0	3,0
2013	7,0	3,0
2014	6,1	2,7
2015	5,0	2,4
2016	4,0	1,7
2017	2,9	1,0

Zdroj: čsú.cz, vlastní zpracování.

I přes obavy z navýšení nezaměstnanosti po vstupu do Evropské unie, se tyto prognostiky nenaplnily, jak je vidno z Tab. 4.4. Naopak lze pozorovat mírné snížení až do roku 2008. V roce následujícím se začaly projevovat následky finanční krize a obecná míra nezaměstnanosti se vyšplhala na 6,7 procent. Nové pracovní příležitosti vznikly pro české občany otevřením pracovního trhu. Nicméně, nestalo se tak okamžitě. Členské země EU při předvstupním jednání trvaly na (až sedmiletém) přechodném období. V květnu 2004 pustili na své pracovní trhy z EU-15 pouze tři země a to Irsko, Velká Británie a Švédsko, ačkoli byly vyžadovány určité pracovní povolení a kvóty. Jak se však ukázalo, masivní příliv pracovníků ze zemí SVE a zejména pak ČR na pracovní trhy členů EU se nekonal a (nejen) proto otevřelo svůj trh práce dalších 20 zemí EU na počátku roku 2009 (Marek, Baun, 2010). Z Tab. 4.4. je také zřejmé, že se obecná míra nezaměstnanosti od roku 2014 začala snižovat a v roce 2017 dosáhla neuvěřitelných 2,9 procent, tedy nejnižší míry nezaměstnanosti, od počátku České republiky, vůbec.

V roce 2018 se Česká republika dostává do situace, kdy počet volných pracovních míst převyšuje počet uchazečů o práci. Dle slov analytika UniCredit Bank Pavla Sobíška poptávka po pracovní síle neklesá, což se projevuje zvýšeným počtem míst, kterých bylo v únoru 2018

rekordních 8500. Pakliže bude tento trend pokračovat, již v polovině roku 2018 bude ČR první zemí v Evropě, která má vyšší počet uchazečů nežli volných míst. Tento stav je příznivý pro osoby hledající zaměstnání, avšak ve prospěch zaměstnavatelů už bohužel nehraje. Vzniká tak nerovnováha na pracovním trhu a jak podotýká analytik Generali Investments Radomír Jáč: „Skrze nedostatek potřebné pracovní síly jde zároveň o brzdu, jež brání rychlejšímu růstu ekonomiky.“ Mezi nejhledanější profese ze strany zaměstnavatelů patří dělníci v oblasti výstavby budov, pomocníci ve výrobě a montážní dělníci, uklízeči, pomocníci v hotelech, řidiči nákladních automobilů a technické profese. Nejvyšší nezaměstnanost je v Moravskoslezském kraji (5,6 %) a nejnižší tradičně v hlavním městě Praha (2,3 %)³⁹. (Česká televize.cz, 2018).

4.1.3. Vývoj mezd

Jak bylo uvedeno výše, Česká republika dosahuje v roce 2018 nejnižší nezaměstnanosti v Evropské unii, a zároveň dochází k poměrně rychlému růstu mezd. Jejich výše však zatím nenavýšuje míru inflace, která se pohybuje kolem svého cíle, a proto lze hovořit o reálném navýšení životní úrovně občanů ČR (Česká televize.cz, 2018).

Tab. 4.5. Průměrná mzda před vstupem do EU

Rok	Průměrná hrubá nominální mzda v % r/r	Průměrná reálná mzda v % r/r
2001 ⁴⁰	8,8	3,9
2002	8,0	6,1
2003	5,8	5,7

Zdroj: čsú.cz, vlastní zpracování.

Nejvyšší průměrná reálná mzda za sledované období 2001-2003 byla v roce 2002 a to 6,1 procent (viz Tab. 4.5.). V roce 2001 dosahovala průměrná nominální mzda nejvyššího tempa růstu 8,8 procent a až doposud na tuto hodnotu nedosáhla (viz tabulka 4.6.).

³⁹ Údaje jsou platné k 8.3. 2018.

⁴⁰ Údaje dostupné od roku 2001.

Tab. 4.6. Průměrná mzda po vstupu do EU

Rok	Průměrná hrubá nominální mzda v % r/r	Průměrná reálná mzda v % r/r
2004	6,3	3,9
2005	5,0	6,1
2006	6,6	5,7
2007	7,2	3,4
2008	7,8	3,0
2009	3,3	4,0
2010	2,2	4,3
2011	2,5	1,4
2012	2,5	2,3
2013	-0,1	0,7
2014	2,9	0,6
2015	3,2	-0,8
2016	4,4	-1,5
2017	6,2	2,5

Zdroj: čsú.cz, vlastní zpracování.

Z Tab. 4.6. lze vyčíst, že k nejpříznivějšímu růstu mezd od roku 2008 došlo v roce 2017. Za tímto nárůstem stojí především dobrý vývoj české ekonomiky a nedostatek pracovníků na trhu práce. Z tabulky je patrné, že vzrostly jak nominální mzdy, tak i mzdy reálné. Hlavní ekonom Cyrrus Lukáš Kovanda uvedl: „Růst mezd v ČR je nyní jeden z nejrychlejších v celé EU“ (ceskenoviny.cz, 2018). Průměrná mzda v červnu 2018 dosahovala výše 30 265 Kč (Český statistický úřad.cz, 2018).

4.1.4. Míra inflace

Roční míra inflace klesla v dubnu 2018 na 1,2 procent v eurozóně v celé Evropské unii na 1,4 procent. Nejvyšší míra inflace zemí EU byla v dubnu evidována v Rumunsku (3,4 procent), Slovensku (3 procenta) a Estonsku (2,9 procent). Záporná inflace byla zaznamenána na Kypru (-0,3 procent) a v Irsku (-0,1 procent). Průměrná míra inflace v dubnu 2018 v ČR dosahovala hodnoty 2,3 procent. (Businessinfo.cz, 2018).

Tab. 4.7. Míra inflace před vstupem do EU

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Míra	20,8	10,0	9,1	8,8	8,5	10,7	2,1	3,9	4,7	1,8	0,1

Zdroj: čsú.cz, vlastní zpracování.

Rada ČNB rozhodla na konci roku 1997 o změně režimu měnové politiky a počínaje rokem 1998 přešla k tzv. cílování inflace. V roce 1998 začínal inflační cíl v rozmezí 5 - 6,5 % a v průběhu let klesal až na současné 2 %. Z Tab. 4.7. je zřejmé, že tento cíl nebyl v roce 1998 naplněn. Naopak v roce 1999 se podařilo ještě lepšího výsledku (2,1 %) nežli si ČNB stanovila (4 – 5 %). V roce 2001 dochází opět k překročení o 0,7 %. (Česká národní banka.cz, 2018).

Tab. 4.8. Míra inflace po vstupu do EU

Rok	Míra inflace v %, r/r, průměr ⁴²
2004	2,8
2005	1,9
2006	2,5
2007	2,8
2008	6,3
2009	1,0
2010	1,5
2011	1,9
2012	3,3
2013	1,4
2014	0,4
2015	0,3
2016	0,7
2017	2,5

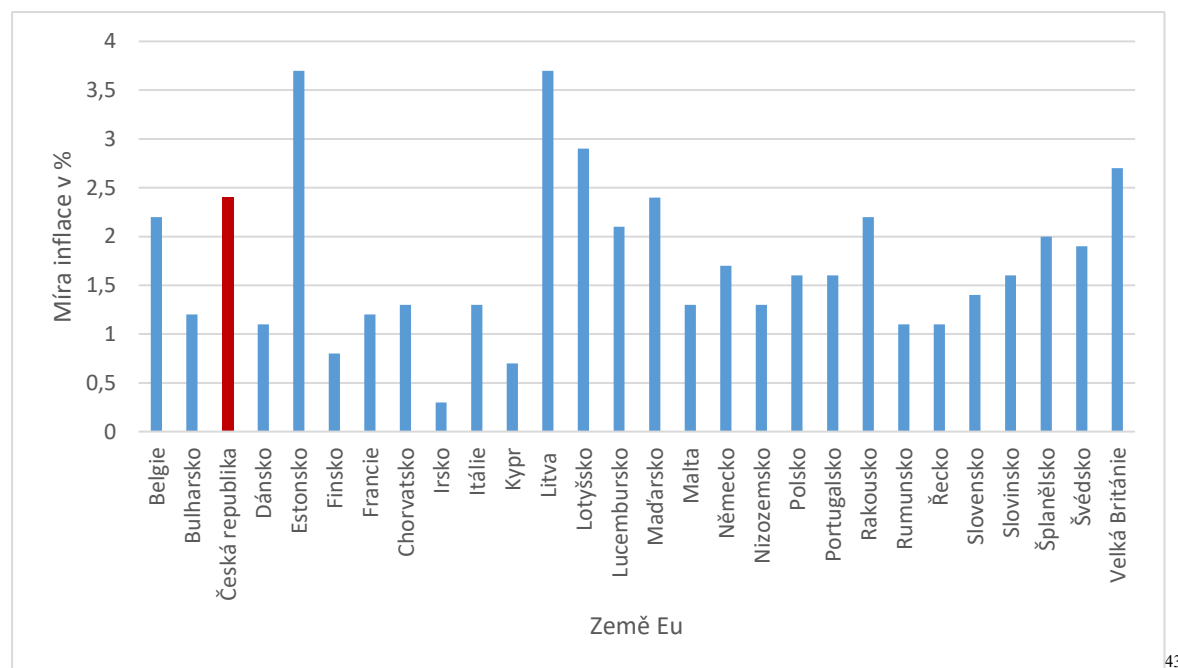
Zdroj: čsú.cz, vlastní zpracování

⁴¹ V procentech, r/r, průměr

⁴² **Míra inflace** (r/r průměr) vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za dvanáct měsíců roku proti průměrné cenové hladině dvanácti měsíců předchozího roku. Tyto průměry jsou počítány z indexů spotřebitelských cen s indexním základem rok 2005 =100. Cenovým základem je prosinec 2015 (Metodické vysvětlivky ČSÚ, 2018). Za stejný rok mohou být v různých zdrojích uvedeny rozdílné hodnoty v závislosti na zvolený způsob výpočtu (viz rok 2017 v tab. 4.8. a rok 2017 v grafu 4.1.).

Míra inflace v roce 2004 vzrostla oproti předchozímu roku a dosahovala výše 2,8 %, jak je patrné z Tab. 4.8. Za tímto růstem stojí zpoždění efekt daňových úprav (spotřební daň na cigarety). Růst cen zemědělských produktů, mělo vliv na růst cen potravin zejména v první polovině roku avšak v druhé polovině roku 2004 se inflace v důsledku poklesu cen některých potravin naopak mírně snížila. Na světových trzích docházelo k rychlému růstu cen ropy avšak na trhu tuzemském byl růst mírněn pevnějším kurzem koruny vůči dolaru a jinými faktory. Rok 2008 reflektuje probíhající globální krizi na světových trzích a navzdory protiinflačního působení měnového kurzu se míra inflace pohybovala na úrovni 6,3 %. Byla tak nejvyšší od roku 1998 (viz Tab. 4.7.). Komparací míry inflace z roku 2015 a 2016 (viz Tab. 4.8) je patrné, že došlo k mírnému růstu ačkoli se inflace držela výrazně pod cílem České národní banky. Vlivem dočasného poklesu investic financovaného z fondů EU růst české ekonomiky zpomalil. V první polovině roku 2016 se také v menší míře zvýšila spotřeba domácností, poklesly ceny potravin i ropy na světových trzích a zvýšila se zahraniční poptávka (Česká národní banka.cz, 2018).

Graf 4.1. Komparace míry inflace za rok 2017 v členských státech EU

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování.

⁴³ Harmonizované indexy spotřebitelských cen (HICP) jsou určeny pro mezinárodní srovnání inflace spotřebitelských cen. HICP používá Evropská centrální banka pro sledování inflace v Hospodářské a měnové unii a pro posouzení inflační konvergence, jak požaduje článek 121 Amsterodamské smlouvy.

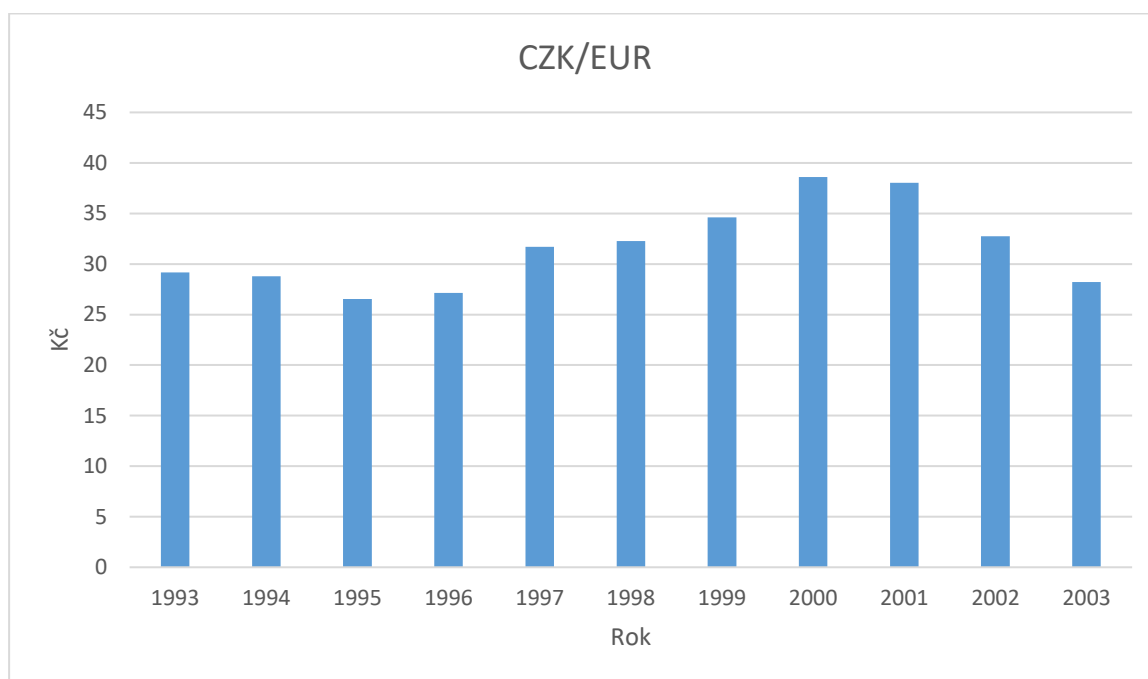
Nejvyšší míra inflace je zaznamenána za rok 2017 v pobaltských zemích, a naopak nejnižší v Irsku, Finsku a na Kypru (viz graf 4.1.). Česká republika se svou výší inflace 2,4 procent v roce 2017 pohybovala nad průměrem EU-28. Ten činil 1,7 procent. Česká republika převyšovala i naše slovenské sousedy, kteří měli inflaci ve výši 1,4 procent.

4.1.5. Vývoj kurzu koruny oproti euru

Zdali by se měla Česká republika stát členem eurozóny se dle ekonomů i politiků různí. V současné době je však tvůrcem monetární politiky Česká národní banka.

Na počátku července 2018 se česká koruna obchodovala za 26 korun českých za euro. Vůči společné měně je tudíž nejslabší od září roku 2017, a zároveň oslabuje i vůči americkému dolaru. Na tomto vývoji nic nemění ani fakt, že Česká centrální banka přikročila již ke čtvrtému zvyšování úrokových sazeb od intervencí v dubnu 2017 (Hospodářské noviny.cz, 2018).

Graf 4.2. Kurzy CZK/EUR před vstupem ČR do EU – roční průměry

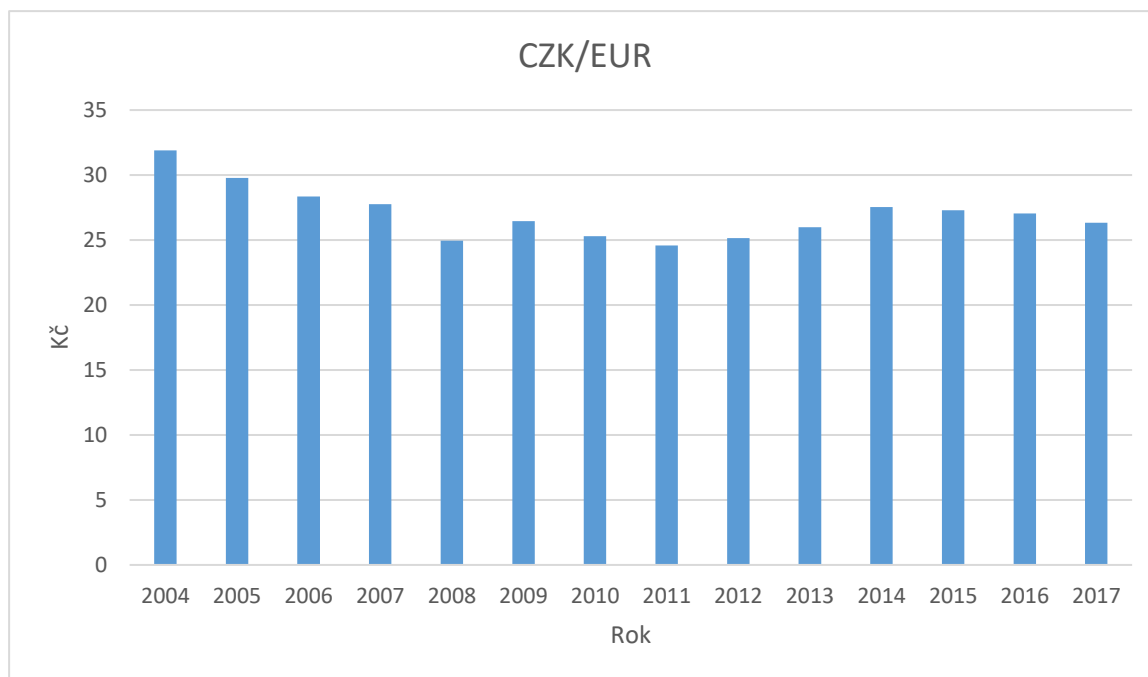

Zdroj: čsú.cz, vlastní zpracování.

Graf 4.2. ukazuje, že nejslabší kurz koruny vůči euru byl za období 1993 – 2003 v roce 2000 a to 38,59 Kč. Od tohoto roku je patrné postupné posilování naší měny. V roce 2003 dosahoval

kurz CZK/EUR hodnoty 28,2 Kč. Celkový průměr období ⁴⁴před vstupem do Evropské unie je 31,52 Kč.

Graf 4.3. Kurzy CZK/EUR po vstupu ČR do EU – roční průměry

Zdroj: čsú.cz, vlastní zpracování.

Průměrný kurz koruny vůči euru za období 2004-2017 činí 26,9 Kč. K posílení koruny došlo v roce 2008, kdy ji bylo možné pořídit za 24,9 Kč a v roce 2011 ve výši 24,6 Kč (viz Graf 4.3.).

Dle prognózy ČNB by koruna měla v roce 2018 posílit, a to především díky dřívějšímu zpříšňování domácí měnové politiky oproti eurozóně. K posílení koruny také přispěje reálná konvergence české ekonomiky k eurozóně (Česká národní banka.cz, 2018).

4.1.6. Čistá pozice České republiky k rozpočtu Evropské unie

Tvorba ročních rozpočtů EU za období 2004-2006 probíhala v souladu se sedmiletým finančním plánem EU 2000-2006, jež bral v úvahu přistoupení nových členských států. Již v únoru 2004 započalo složité jednání o podobě finanční perspektivy 2007-2013. Ačkoli byla finanční perspektiva uzavřena v roce 2006, došlo k několika revizím. Zejména v roce 2010 za účelem rozdělení dodatečné alokace více než 1 mld. eur v oblasti kohezní politiky mezi Českou republiku, Slovensko a Polsko. Stejně tak komplikovaná byla jednání o finanční perspektivě

⁴⁴ Období let 1993-2003.

2014-2020. Ke konsenzu došlo na úrovni hlav států v roce 2013, kdy byla také schválena úsporná varianta finančního rámce, jejíž výdaje v závazcích ani platbách nepřekračují 1 procento hrubého národního produktu Evropské unie. K této úspoře se přiklání i Česká republika (Eurostat.cz, 2018).

Tab. 4.9. Platby a příjmy z rozpočtu Evropské unie

Rok	Platby do rozpočtu EU v mil. Kč	Příjmy z rozpočtu EU v mil. Kč	Čistá pozice vůči rozpočtu EU v mil. Kč
2004	17 963,2	25 291,0	7 327,9
2005	30 703,9	32 681,8	1 977,9
2006	30 402,3	37 310,3	6 908,0
2007	32 122,1	47 314,9	15 192,8
2008	35 448,6	59 222,0	23 773,4
2009	35 828,1	78 145,8	42 317,7
2010	37 100,1	85 017,5	47 917,4
2011	41 743,2	72 513,4	30 770,2
2012	39 846,6	112 976,3	73 129,8
2013	41 661,3	126 415,0	84 753,7
2014	44 476,0	119 793,6	75 317,6
2015	41 899,2	191 927,2	150 028,0
2016	44 190,4	123 757,0	79 566,6
2017	42 409,1	97 852,4	55 443,3

Zdroj: Ministerstvo financí, vlastní zpracování.

Od vstupu do Evropské unie v roce 2004 Česká republika celkově zaplatila do rozpočtu EU 515,8 mld. Kč a získala 1, 211. bil. Kč. Kladné saldo tak dosáhlo 695,6 mld. Kč, čímž se ČR dostává do pozice čistého příjemce. Rekordní příjmy obdržela Česká republika z rozpočtu EU v roce 2015, kdy její čistá pozice činila cca 151 mld. Kč. Událo se tak v důsledku dočerpávání předchozího rozpočtového období. Za rok 2015 ČR odvedla do rozpočtu EU 41,9 mld. Kč a obdržela okolo 193 mld. Kč, což je nejvíce od jejího vstupu do EU.

Česká republika obdržela za rok 2017 o 55,4 mld. Kč více než zaplatila (viz Tab. 4.9). Celkem v roce 2017 odvedla do rozpočtu EU na straně plateb 42,2 mld. Kč a na straně příjmů získala 97,8 mld. Kč. Dle vedoucího oddělení vnějších vztahů a komunikace Ministerstva financí Ing. Michala Žurovce může za pokles čisté pozice ČR vůči předchozím rokům zejména dočerpávání

plateb minulého programového období z let 2007-2013, jež se výrazněji koncentrovaly v letech 2015 a 2016. V roce 2017 pocházela většinu příjmů z nového programovacího období 2014-2020. Kladné saldo čisté pozice České republiky vůči rozpočtu EU je tvořeno v roce 2017 zejména příjmy ze strukturálních fondů a Fondů soudržnosti ve výši 64,1 mld. Kč a rovněž příjmy ze společné zemědělské politiky ve výši 29,4 mld. Kč (mfcz.cz, 2018).

4.1.7. Fenomén: Montovna Česká republika

Česká republika si vysloužila nelichotivou přezdívku: levná montovna. Je to však stále aktuální nebo se situace mění? Díky zahraničním investicím bylo za rok 2016 vytvořeno 14 tisíc pracovních míst a počet projektů vzrostl meziročně o 57 procent. ČR se umístila na 8 místě z hlediska počtu pracovních míst, které byly vytvořeny na základě přímých zahraničních investic. Zvýšila tak svou atraktivitu. Zatímco za rok 2015 zahájili investoři v ČR cca 70 projektů, za rok 2016 to bylo již 110. Mnohé zahraniční firmy, které se zpočátku v ČR orientovaly pouze na výrobu, začaly po několika letech investovat do vývoje. Stále více investorů vkládá své finanční prostředky do rozvoje IT technologií či výzkumu. Lze tak pozorovat změnu struktury investic (Businessinfo.cz, 2018). Ve prospěch České republiky hraje rovněž změna investičních pobídek. Generální ředitel agentury CzechInvest Karel Kučera uvedl: „Na to, aby firma získala investiční pobídky ve výrobě, musí investovat do nových technologií, a to více jak polovinu uznatelných nákladů. Takové podmínky prostě montovny nesplní. Zákon tedy podporuje technologické investice“.

Podporu mají rovněž zvláštní technologická a strategická centra se sofistikovanými pracovními pozicemi. Někteří odborníci se přesto shodují, že by ČR mohla dosáhnout ještě lepších výsledků, kdyby investoři v oblasti podnikání s vyšší přidanou hodnotou nenaráželi na nedostatečnou státní podporu⁴⁵ (Businessinfo.cz, 2018).

V první polovině roku 2018 odstartovala v Berlíně česká výstava technologických inovací Czech Innovation Expo. Ta představila nejzásadnější inovace a objevy z ČR za poslední období a ukázala, že Česká republika dělá vědu na špičkové úrovni. Tato výstava bude probíhat během roků i v jiných částech světa a jejím tvůrcům šlo především o to, aby ukázali, že Česká republika není pouze lacinou montovnou, ale naopak se v ní realizují špičkové projekty světové úrovně. Ústředním tématem byla umělá inteligence. Ředitel českého centra v Berlíně Tomáš Sacher

⁴⁵ Některé země nabízí investorům s vysokou přidanou hodnotou přímou finanční podporu, zatímco v ČR tvoří většinu investičních pobídek sleva na dani, jenž není pro mnohé zahraniční investory natolik atraktivní.

vysvětluje, že v ČR existují firmy s ambicemi vyvinout umělou inteligenci sloužící dobru lidstva (Vltava.rozhlas.cz, 2018).

Silvana Jirotková ze státní Agentury pro podporu podnikání a investic uvedla, že podporu získají i střední a menší české firmy či start-upy. Dle jejich slov přestane agentura mimo jiné lákat všechny zahraniční investory, továrny chrlící pouze součástky, a naopak se zaměří na projekty s vysokou přidanou hodnotou. Prioritou tohoto období jsou zejména high-tech výrobky a průmysl 4.0 (Hospodářské noviny.cz, 2018).

Do investic se pouštějí i české firmy jako například společnost Mibcon, která otevřela vývojové centrum v Děčíně. Spolupracuje se studenty technických škol, zejména s ČVUT, která má v Děčíně dvě fakulty. Snaží se tak nalézt talentované lidi, kteří zůstanou v regionu, v němž je těžké nelézt pracovní uplatnění i pro kvalifikované zájemce (Businessinfo.cz, 2018).

4.2. Politická pozice České republiky

Českou republiku čeká v roce 2022 její druhé předsednictví v Radě EU. V této souvislosti začínají probíhat přípravy, které není možno podcenit. Ačkoli se v mnoha ohledech české diplomacii za prvního předsednictví dařilo, mediální obraz bohužel nebyl tak pozitivní.

Ačkoli jsou Češi označováni za velké euroskeptiky, poslední průzkumy⁴⁶ ukazují opak. Například psycholog Dalibor Špok se nechal slyšet na debatě Café Evropa: Proč si pořád stěžujeme (když jsme se nikdy neměli lépe)?, že se dle jeho subjektivního pocitu v naší historii táhne identita ve smyslu „někdo za to může“, tedy převádění vlastního pocitu nespokojenosti na vnější svět (Youtube.com, 2018).

V současném období lze pozorovat názorový konsensus mezi zeměmi Visegrádu. Jakožto skupina má silnější vyjednávací pozici, nežli by měl samostatný stát. Její zástupci se také shodují, že by její význam měl do budoucna růst a že by měla mít silnější slovo v Evropské unii.

Ze strany příznivců Czexitu lze mnohdy zaslechnout názor, že se z České republiky vlivem členství v EU stala laciná montovna. Fakt, že je Česká republika místem, kde na zelených loukách vyrůstaly obrovské továrny chrlící součástky bez přidané hodnoty, nelze popírat. Je však třeba si uvědomit, že za celou situaci můžou spíše investiční pobídky České republiky,

⁴⁶ Např. Tisková zpráva CVVM: Občané ČR o budoucnosti EU a přijetí eura – duben 2018, dále PARLEMETER 2017: Citizen's views on Parliament and the EU.

která nyní mění svou strategii. Co do počtu i kvality výzkumných center se ČR nyní řadí mezi světové favority.

4.2.1. České předsednictví v Radě EU

Jednotlivé členské země Evropské unie se střídají v předsednictví v Radě EU. Jedná se o jeden z nejdůležitějších a zároveň nejnáročnějších úkolů vyplívajících z členství, jelikož jeho role není jen organizace, nýbrž také úloha zprostředkovatelská, politická a reprezentativní. Je to způsob, jakým mohou jednotlivé členské země ovlivnit směřování a podobu Evropské unie jako takové. Česká republika předsedala v Radě EU v první polovině roku 2009 (vláda.cz, 2018). Bylo to období náročných zkoušek vycházejících ze složité politické i ekonomické situace. Členské státy se potýkaly s vážnými následky globální hospodářské krize, situace na mezinárodním poli byla rovněž na počátku roku poměrně neklidná. K tomu se přidaly problémy na domácí politické scéně a není se tedy čemu divit, že nejen proto byly podmínky pro výkon českého předsednictví v Radě EU značně ztíženy (eu2009.cz, 2018). „Evropa bez bariér“ tak znělo motto českého předsednictví.⁴⁷ Česká republika se velmi výrazně zasazovala o to, aby zmíněné motto zůstalo společnou hodnotou a cílem EU. Mezi priority předsednictví patřila Ekonomika, Energetika a Evropská unie ve světě, tzv. tři E. Velký kus práce odvedla ČR při hledání společné otázky dokončení ratifikace Lisabonské smlouvy. Pod vedením premiéra J. Fishera se podařilo na červnové Evropské radě dosáhnout jednomyslného politického konsenzu na jmenování J. M. Barrosa jako kandidáta na post předsedy příští Komise. Díky úzké spolupráci s členskými státy, unijními institucemi a Evropským parlamentem bylo v oblasti legislativy úspěšně dokončeno projednávání více než osmdesáti konkrétních opatření. V oblasti nelegislativní se podařilo dosáhnout úspěchů jako zvládnutí krizových situací na poli zahraniční politiky a energetiky z počátku roku, odmítnutí ochranářských tendencí, rozhodná opatření na podporu evropského hospodářství, kroky směřující k diversifikaci dodávek energií a ochraně klimatu či výsledky jednání s klíčovými partnery EU ve světě.

Zástupci České republiky řídili více než 3000 zasedání na různých úrovních, konajících se jak v ČR a Bruselu, tak i na jiných místech v Evropě a na světě. Za první semestr roku 2009 se v ČR zúčastnilo předsednických akcí více než 30 tisíc zahraničních delegátů. Každý pracovní den se konalo zhruba 25 jednání. Pro období 2007-2009 bylo vyčleněno z Všeobecné pokladní správy 1,9 mld. Kč. Na českém předsednictví se podílelo cca 1500 českých úředníků, z toho

⁴⁷ Motto schválila česká vláda v únoru 2007.

338 bylo nově vytvořených pracovních míst. Celkem 150 pracovních skupin Rady EU bylo řízeno 146 diplomaty Stálého zastoupení (eu2009.cz, 2018).

Navzdory všem úspěchům, které se s českým předsednictvím pojily je třeba zmínit i poměrně nelichotivý vývoj domácí politiky. Pád Topolánkovy vlády byl negativně hodnocen nejen zahraničními médii. Častováni jsme byli negativně citově zabarvenými titulky, podle kterých Evropu řídil „autopilot“⁴⁸, „zombie“⁴⁹ či „chromá kachna.“ Pocity úzkosti se zmocnily i řady Čechů. Například Generální ředitel továrny ESAB Jiří Kula se k situaci vyjádřil následovně: *„Důvěra a respekt se budují léta, ale ztratí se během okamžiku. Vím, že to je otřepaná věta, ale určitě pravdivá. Spoustu dobrých věcí, které ČR určitě vykonala, lidé zapomenou, ale to, že nesmyslně vyměnila vládu během vedení Unie, ještě k tomu víceméně z malicherných důvodů, to si Evropa bude pamatovat léta“* (zpravy.idnes.cz, 2018).

Historicky druhé předsednictví České republiky se bude konat v druhé polovině roku 2022. Kabinet premiéra Andreje Babiše schválil 10. července 2018 zahájení příprav. Vláda v této souvislosti zadala k vypracování harmonogramu příprav a koncepci komunikace předsednictví, jenž by měly být schváleny v říjnu 2018.

Premiér Andrej Babiš zároveň uvedl: „Pro nás je velice důležité, abychom měli v evropských strukturách naše lidi. Počet zaměstnanců z České republiky je v porovnání s jinými zeměmi velice nízký a také nemáme lidi na vyšších pozicích. Vláda k tomu přijala strategii, chceme to sledovat a motivovat naše lidi, aby se angažovali. Chceme mít i nějakou databázi lidí, kteří mají zkušenosti v Evropské unii.“ Dle jeho názoru je předsednictví v Radě EU prestižní záležitostí, kterou není možné podcenit (Euroskop.cz, 2018).

4.2.2. Veřejné mínění

Česká republika jakožto součást Evropy se nedělí pouze na proevropský a protievropský tábor. Studie *Europe's Political Tribes: Exploring the diversity of views across the EU* (2017) britského think-tanku Chatham House, se zabývala názory lidí na EU napříč kontinentem. Dle tvrzení autorského kolektivu⁵⁰ se Evropané dělí podle postojů k Unii celkem na 6 různých skupin. První skupinou jsou tzv. „váhající Evropané“. Ti představují nejpočetnější skupinu respondentů (36%). Nemají jasná stanoviska a doslova potřebují přesvědčovat o výhodách

⁴⁸ Belgický tisk

⁴⁹ Turecký tisk

⁵⁰ Autoři studie Thomas Raines, Matthew Goodwin a David Cutts, zkoumali skupinu 10 tisíc Evropanů.

členství v EU. Důležitou otázkou je národní suverenity, která je pro tuto skupinu důležitější než hlubší integrace. Znepokojuje je migrace, k níž se staví negativně. Skupinu váhajících občanů zastupují všechny věkové kategorie, častěji však ženy napříč celou EU, o něco více však v zemích střední a východní Evropy.

Druhou skupinu představují „spokojení Evropané“ (23%), jenž mají celkově optimističtější náhled na svůj život, se kterým jsou spokojeni. Považují se dobře informované, jsou hrdí na svůj evropský původ a věří, že těží z výhod, jenž EU přináší. Současný stav integrace jim vyhovuje, dávají mu přednost před hlubší integrací. Dále věří, že by státy měly přijmout přiměřený počet uprchlíků. Skupinu tvoří mladší občané ve věku 18-29 let, často univerzitní studenti sociálně liberálních postojů, kteří mluví více než jedním cizím jazykem. Nejčastěji se nachází v zemích východní Evropy ale své zastoupení mají i v jiných zemích evropského kontinentu.

Třetí skupinu tvoří tzv. „odpůrci EU“ (14%), rozhořčení Evropskou unií a politikou celkově. Nemají pocit, že by jim členství v EU přinášelo nějaké výhody a vnímají ji jako nedemokratický aparát. Také si myslí, že má Evropská unie příliš velkou moc, která by měla být vrácena do rukou národních států. Necítí se být dobře informovaní. Skupině dominují muži a lidé ve středním věku. Obvykle mají nižší vzdělání a jejich postoje jsou sociálně konzervativní. Špatně se vyrovnávají s rychlými změnami ve společnosti. Nejčastěji žijí ve Francii, Rakousku, Velké Británii a Belgii.

„Frustrovaní zastánci EU“ (9%) tvoří čtvrtou skupinu. Jedná se o občany proevropského smýšlení, kteří jsou však frustrovaní současným stavem EU. Mají smíšené pocity ohledně imigrace. Evropskou unii chtějí integrovanější a myslí si, že by se mělo převést více moci na úroveň nadnárodní. Také zastávají názor, že bohatší státy by měly pomáhat státům chudším. Zastánci této skupiny nejčastěji pochází z Francie, Belgie i Itálie a jsou všech věkových kategorií.

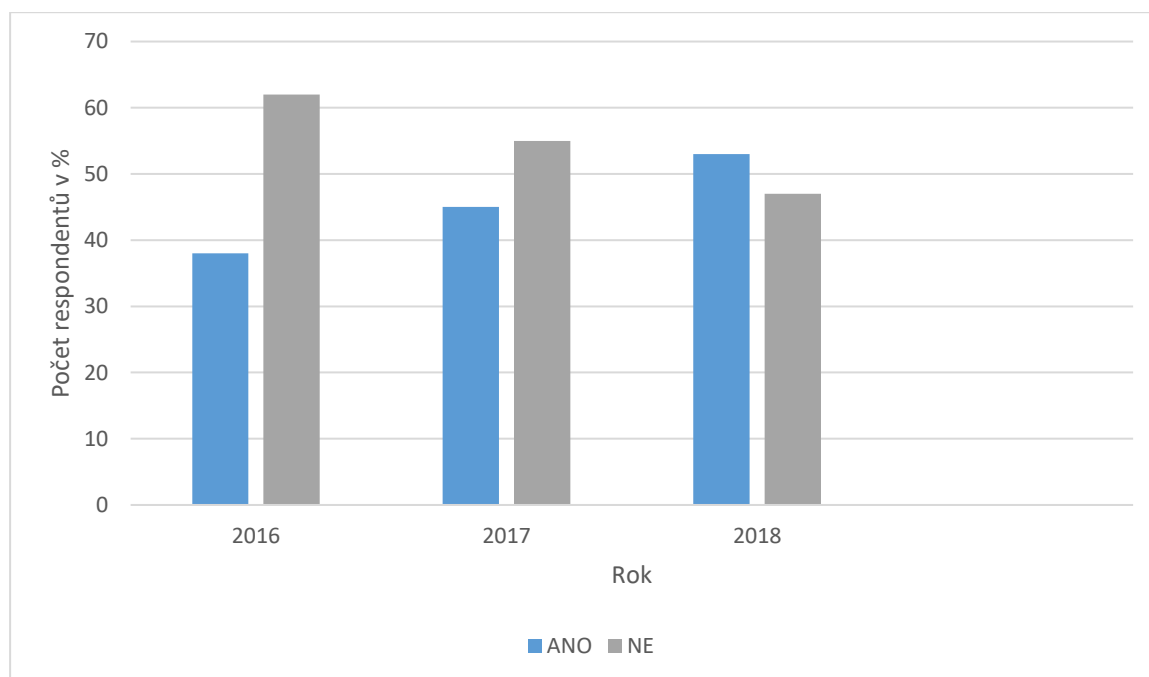
Pátou kategorií jsou tzv. „rebelové“ (9%). Ti jsou nespokojeni s politikou Evropské unie a nevnímají žádné přínosy z členství. Zastávají názor, že by EU měla být demokratičtější, liberálnější a založena na principu solidarity. Dle jejich mínění by měla být moc předána zpět národním státům. V otázce imigrace se přiklání k názoru, že by každé členská země měla přijmout přiměřený počet uprchlíků. Stejně jako předchozí skupina si myslí, že by chudší státy měly být podporovány státy bohatšími. Obvykle do této skupiny spadají lidé středního věku,

bez zaměstnání nebo v obtížné životní situaci. Častěji žijí v jihoevropských zemích jako je Řecko či Itálie.

Poslední skupinou jsou tzv. „federalisté“ (8%). Zastávají myšlenkový proud úzké evropské integrace, jež by vyústila až do podoby „Spojených států evropských“. Jejich názory na imigraci jsou nejpozitivnější ze všech skupin a věří, že jim EU přináší výhody. Zastoupeni jsou obvykle bohatší skupinou lidí, zejména muži. Jedná se o skupinu starších obyvatel, žijících nejvíce v zemích jižní Evropy, ale i v jiných částech Evropy (Euroskop.cz, 2018).

Češi jsou z dlouhodobého hlediska považováni jako největší euroskeptici mezi zeměmi EU. Avšak dle výzkumné agentury STEM většina občanů ČR podporuje členství v EU. Od dubna 2017 došlo k osmiprocentnímu meziročnímu nárůstu. Dostáváme se tak do úrovně z počátku desetiletí. Nicméně mezi věkovými, vzdělanostními i sociálními skupinami zůstávají velké názorové rozdíly i nadále. Pakliže by se opětovně konalo referendum o vstupu do Evropské unie v roce 2010, získalo by podporu tří pětín dotázaných. Důsledkem ekonomické i migrační krize však počet respondentů hlasujících pro vstup klesl. Za rok 2015 a 2016 by své ano vyslovilo pouze 38 procent dotázaných (Euroskop.cz, 2018).

Graf 4.4. Kdyby se u nás znovu konalo referendum o vstup do EU, hlasoval(a) byste pro vstup?

Zdroj: Euroskop.cz, vlastní zpracování.

Z grafu 4.4. lze vyčíst, že počet občanů, kteří by hlasovali pro členství v EU převyšuje za rok 2018 počet hlasů proti členství. Od roku 2011 převládalo procento obyvatel, kteří by v referendu o vstupu do EU zakroužkovali odpověď NE. Jak lze tedy vidět, optimistická nálada se vrací zpět do české společnosti, ačkoli zatím nepatrně. Dle věku jsou nejoptimističtější mladí lidé v rozmezí 18-29 let (63 procent by hlasovalo v referendu pro vstup do EU). Proti vstupu do EU by hlasovali nejvíce senioři ve věku 60 a více. Pro vstup by jich bylo pouze 45 procent. Vysokoškoláků by odpovědělo kladně 69 procent a nejméně kladných odpovědí by udělili lidé se základním vzděláním a vzděláním středoškolským bez maturity (Euroskop.cz, 2018).

V květnu 2018 byl zveřejněn výzkum Eurobarometru, který reflektuje skepsi českých občanů, myslících si, že jejich hlas nemá v Evropské unii žádnou váhu. Dle výsledků se takto cítí až 69 procent Čechů. Zájem o budoucí volby do Evropského parlamentu v roce 2019 má však zhruba jen 21 procent českých občanů (Euroskop.cz, 2018). To je ještě méně než v předchozích volbách do Parlamentu EU kde hlasovalo 28,3 procent českých občanů (mzso.cz, 2018). V ostatních zemích EU se dle výsledků Eurobarometru zajímá zhruba polovina respondentů. Přesvědčení Čechů, že jejich hlas nic nezmění je jedním z hlavních důvodů proč se k budoucím volbám do Evropského parlamentu nechystají. Občané ČR si také myslí, že by volební kampaň měla řešit zejména otázku bezpečnosti, boje s terorismem, přistěhovalectví či ochranu vnějších hranic.

4.2.3. Vzrůstající význam Visegrádské skupiny

Jak se ukazuje v posledních letech, země V4⁵¹ zaujímají stejný postoj k různým problematikám politiky Evropské unie, čímž se zvyšuje jejich vyjednávací síla. Společné stanovisko naleznou například v oblasti ekologie, digitalizace, dvojí kvality potravin, integraci zemí západního Balkánu do Evropské unie či počínající hrozbě šíření radikálního islámu v Bosně⁵² (ceskenoviny.cz, 2018). Země Visegrádské čtyřky budou úzce spolupracovat v oblasti vojenské logistiky. Záměr ustavit velitelství společné vojenské logistické skupiny Visegrádu potvrdili zástupci čtveřice střeoevropských zemí a zároveň podepsali příslušné memorandum na jednání ministrů obrany NATO, konané v červnu 2018. Země V4 si tak vyjednali strategické postavení v klíčové oblasti.

⁵¹ Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko.

⁵² Probíraná témata schůzky prezidentů skupiny V4 ve Szekszárdu, kde spolu jednali Miloš Zeman (ČR), Andrej Kiska (Slovensko), Andrzej Duda (Polsko) a János Áder (Maďarsko).

Důležitou názorovou schodu nalezne Česká republika se zbytkem zemí V4 i v otázce migrace. Nejvyšší představitelé zemí jasně vyjádřili své stanovisko proti kvótám. Rozumí si i v otázce ochrany vnějších hranic EU. Na jednání⁵³ s francouzským prezidentem Macronem se shodli, že základní odpovědnost by měla nést první země příchodu.

Dne 21. června se konal summit premiérů ČR, Slovenska, Polska a Maďarska. Český premiér Andrej Babiš se zde zdůraznil, že by země měli mít větší vliv na zaměření fondů z Evropské unie. Dle jeho vyjádření se ČR nachází ve výborné kondici a nepotřebuje tak v příštím období prostředky na boj proti nezaměstnanosti, která je jedna z nejnižších v EU ale naopak potřebuje investovat do výstavby silnic a mostů. Jeho postoj byl podpořen premiéry V4 i rakouským kancléřem Sebastianem Kurzem, jenž se závěru jednání také zúčastnil (Euroskop.cz, 2018).

Ačkoli země V4 naleznou společný konsensus napříč politickými tématy, vnímání této skupiny ostatními členy EU již není tak pozitivní, dle některých názorů. Vyjádřil se tak například státní tajemník pro evropské záležitosti při Úřadu vlády ČR Tomáš Prouza, který označil vnímání Visegrádské čtyřky jako „toxickou značku“, která není schopná přijít s konstruktivním řešením problémů, neustále vše odmítá a jen těžko hledá spojence (iRozhlas.cz, 2018). Ministr zahraničí Martin Stropnický se rovněž domnívá, že by Visegrádská skupina měla předkládat vlastní řešení problémů EU a důrazně je prosazovat. Neměla by se tedy stavět pouze do pozice jakéhosi odmítače ale rovnocenného hráče, jenž nabízí konstruktivní řešení. Dle slovenského premiéra Petera Pellegrini mají státy V4 právo nebýt v Evropské unii pouhými pozorovateli. Na tiskové konferenci v Budapešti uvedl, že skupina čelila mnoha zkouškám, nicméně si její členové účinně pomáhali (Euroskop.cz, 2018).

⁵³ Červen 2018.

5. Závěr

Česká republika, ovlivněná bývalým centrálně plánovaným hospodářstvím, v jehož důsledku došlo ke značnému poklesu životní úrovně ve srovnání se západoevropskými zeměmi, ušla od počátku devadesátých let kus cesty. Ať už v oblasti ekonomické, kulturní, ekologické anebo demokratické, tak i po stránce celkové kvality života. Zcela běžné věci současnosti, jako například cestování či studium v západních zemích, či práce v zahraničí nebyly samozřejmostí. Získaná svoboda a absence ohrožení mírové situace v České republice je více než dobrým důkazem, že se naše země ubírá správným směrem.

Jak je uvedeno v této práci, ekonomika České republiky roste rychleji, nežli by rostla bez jejího členství v Evropské unii, jak to dokazuje *Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech*, zpracované vládou České republiky. V případě, že bychom byli pouze součástí Jednotného vnitřního trhu, nikoli však Evropské unie, museli bychom vynakládat značné finanční prostředky, jež by nám zajistily tzv. „vstupenku“ na tento trh. Česká republika by se dostala po pozici lobbisty, bez možnosti ovlivnění podmínek na trhu.

Bohužel důsledkem populismu, kusých informací anebo takzvaných *fake news*, kteréž jsou sdílené na sociálních mediích, vzniká v ČR frustrace ohledně členství v EU. Kauzy typu „zakřivených banánů, pomazánkového másla či rumu“ jsou svědectvím nedostatečné interpretace. Přitom cílem všech výše zmíněných norem je ochrana spotřebitelů.

Dle výzkumů Češi propadají pocitu, že jejich slovo nemá v půlmiliardové Evropské unii žádný vliv. O tom svědčí i počet hlasujících občanů ČR ve volbách do Evropského parlamentu. V roce 2004 jich bylo pouze 18,2 procent. Je však potřebné uvědomit si, že právě hlas každého voliče může udávat tempo vývoje budoucnosti EU. Česká republika nezbytně potřebuje v evropských institucích charismatické osobnosti, které mohou prosazovat naše zájmy.

Chtějí-li Češi prosazovat své národní zájmy větší měrou, mají v blízké budoucnosti příležitost jak účasti ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2019, tak na vládní úrovni prostřednictvím Rady EU, které bude Česká republika předsedat v roce 2022.

V první části bakalářské práce, která se zaměřila na přístupový proces České republiky do Evropské unie, lze považovat za klíčové okamžiky kupříkladu prosinec roku 1989, kdy předseda Komise ES Jacques Delors obdržel od předsedy nové československé vlády Mariána Čalfy dopis, vyjadřující zájem ČSSR o členství v ES. Díky programu PHARE čerpala naše země finanční prostředky, které měly napomáhat v plnění podmínek stanovených pro vstup do

ES/EU. Po rozdělení Československa na dvě samostatné země, započalo v první polovině roku 1993 vyjednávání o nových asociačních dohodách. Finální verze byla signována ministry zahraničí České republiky a Slovenské republiky již v říjnu 1993. Nová asociační dohoda se téměř nelišila od původní vyjednané dohody mezi ES a ČSFR. Zásadní událostí byl bezesporu Kodaňský summit (viz kapitola 2.3.1.), na kterém Evropská rada rozhodla, že země s asociační dohodou mohou rozšířit Evropskou unii.

Díky politickým i ekonomickým reformám patřila Česká republika mezi země, jež byly nejlépe připravené na vstup do EU, a proto tedy 17. ledna 1996 oficiálně odevzdal premiér Václav Klaus za Českou republiku přihlášku ke členství v Evropské unii předsedající zemi EU. Za významný milník lze rovněž považovat jednání v Nice ve dnech 7.-11. prosince 2000, kde se revidovala Amsterodamská smlouva, tak aby po přistoupení deseti a více zemí fungovala Evropská unie po institucionální stránce a současně bylo schváleno rozšíření EU do roku 2004.

Ústavní činitelé České republiky v souvislosti se vstupem ČR do EU vůbec poprvé v historii země využili hlas lidu – referendum, které se konalo 13.-14. června 2003. Pro vstup do EU se vyjádřilo 77,3 procent za volební účasti 55,2 procent občanů země (viz kapitola 2.4.2.). Plnoprávným členem Evropské unie se ČR stala 1. května 2004. Svobodu cestovat v rámci EU získala naše země vstupem do Schengenského prostoru 21. prosince 2007.

Druhá část práce je zaměřena na detailnější popis vybraných aspektů členství, a to zejména za prvních deset let od vstupu do EU. Velkou překážkou pro české pracovníky byla přechodná období ohledně volného pohybu pracovních sil. Nejdéle využívalo tohoto institutu Německo a Rakousko, a to až po dobu sedmi let. Jak je uvedeno v kapitole 3.1., existovaly však výjimky pro určité, vysoce kvalifikované profese.

Díky členství v EU nabyli čeští občané nových práv jako je právo pobývat a usazovat se ve všech členských státech EU, právo pracovat v institucích Evropské unie, rovněž došlo k posílení práv českých spotřebitelů, vyšší ochraně vlastnických práv, vyšší podpoře drobného a středního podnikání, vyšší úrovně ochrany životního prostředí, jakož i vzniku příznivých podmínek pro růst mezd a platů, což je rozebráno v kapitole 3.1.3. Nicméně tak došlo na úkor omezení suverenity České republiky. Kromě výhod představovalo členství v EU i jistá omezení. Za zmínku stojí například ukončení platnosti smluv ČR s třetími zeměmi, které nebyly slučitelné s obchodní politikou EU. Negativní aspekt vypovězení smluv byl vykompenzován výhodami, získanými začleněním naší země do společné obchodní politiky EU. Zesílený vliv konkurence na jedné straně znamenal vliv na urychlení kvality a modernizaci českého

průmyslu. Na straně druhé došlo k zániku některých podniků, což mělo dopad na zvýšení nezaměstnanosti – zvláště pak v některých regionech.

České ekonomice pomohl přístup na Jednotný vnitřní trh, zvýšily se investice, a jak je demonstrováno v kapitole 3.2., díky členství v Evropské unii měla naše země možnost čerpat ze společného rozpočtu EU. Od Evropské unie obdržela ČR za období 2004-2010 finanční prostředky ve výši 333,4 miliardy korun, za které se realizovaly desítky tisíc projektů. Výhody členství se však nedají zcela kvantifikovat a mnohdy se hovoří o tzv. „měkkých“ přínosech členství.

Poslední část je analýzou vybraných makroekonomických agregátů. Dle dat Evropského statistického úřadu se Česká republika v první polovině roku 2018 může těšit z nejnižší nezaměstnanosti v zemích Evropské unie a zároveň z růstu mezd. Jelikož nedochází k nárůstu inflace, zvyšuje se celková reálná životní úroveň obyvatel ČR. Vysoká spotřeba domácností i výdaje na tvorbu hrubého domácího kapitálu vedou k nárůstu HDP. Meziroční změna hrubého domácího produktu v roce 2016 činila 2,5 procent a v roce 2017 již 4,3 procenta (viz Tab. 4.2.). Evropská komise ve své studii *Economic Convergence in the Czech Republic and Slovakia* dospěla k závěru, že se Česká i Slovenská ekonomika přibližuje zemím EU-28 a byť obě ekonomiky prošly konvergencí, Slovensko bylo o něco rychlejší. Jak je popsáno v kapitole 4.1.6., od roku 2004 Česká republika celkově odevzdala do rozpočtu EU 515,8 mld. Kč a získala 1, 211. bil. Kč. Rekordní příjem obdržela ČR v roce 2015 a to ve výši 151 mld. Kč, což bylo zejména důsledkem dočerpávání předchozího rozpočtového období. V roce 2017 byla čistá pozice České republiky vůči rozpočtu Evropské unie 55,4 mld. Kč.

Vstupem do Evropské unie definuje Česká republika svou pozici nejen hospodářsky, nýbrž také politicky. Tu čekají v blízké budoucnosti dvě důležité události, a to, jak již bylo zmíněno výše, volby do Evropského parlamentu na počátku roku 2019 a předsednictví v Radě EU v roce 2022. Zájem českých občanů angažovat se v politice Evropské unie je dlouhodobě nízký, navzdory tomu se však v roce 2018 veřejné mínění na členství v EU mění a převládá optimistická nálada (viz kapitola 4.2.2).

Jak se ukazuje v posledních letech, země Visegrádské skupiny zaujímají obdobná stanoviska na řadu témat, například v oblasti ekologie, digitalizace, dvojí kvalitě potravin, integraci zemí západního Balkánu do Evropské unie či počínající hrozbě šíření radikálního islámu v Bosně. Výrazně se také zasazují proti přijímání kvót v oblasti migrace. Česká republika tak našla spojence v řadě politických otázek a její vyjednávací pozice se zvýšila.

Seznam použité literatury

Knihy

1. FAJMON, Hynek. *Cesta České republiky do Evropské unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. ISBN 80-7325-045-4.
2. HAD, M., S. STACH a L. URBAN. *Česká republika v Evropské unii*. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. ISBN 80-7201-611-3.
3. HODAČ, J., L. LACINA a P. STREJČEK. *Evropské křižovatky*. Brno: Barrister a Principal, 2014. ISBN 978-80-7485-018-9.
4. KUČEROVÁ, Irah. *Střední Evropa. Komparace vývoje středoevropských stát*. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3067-0.
5. MAREK, Dan a Michael BAUN. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister a Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3.
6. PELTRÁM, Antonín a kol. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2849-0.
7. ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. *Jak jsme se stali kolonií*. Praha: Rybka Publishers, 2015. ISBN 978-80-87950-17-3.
8. WEIGL, Jiří. *Bez iluzí o světě kolem nás*. Praha: FRAGMENT, s.r.o., 2014. ISBN 978-80-253-2356-4.
9. ZBOŘIL, František. *Československá a Česká zahraniční politika: minulost a současnost*. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-87212-38-7.

Elektronické publikace

10. EVROPSKÝ PARLAMENT. *PARLEMETER 2017: Citizen's views on Parliament and the EU*. Europa.eu [online]. 2017 [11. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/external/html/parlemetreeb88_sociodemographic_annex.pdf
11. ÚŘAD VLÁDY ČR. *Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech*. Vláda.cz [online]. 2010 ÚVČR [11. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/analyzy-EU/SEZUV-2014-1_Ekonomicke_vyhodnoceni_clenstvi_Ceske_republiky_v_EU_po_deseti_let.pdf

12. VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV. *Občanství Evropské unie*. Ochrance.cz [online] 2017 [11. 5. 2018]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Sbornik_Obcanstvi_EU.pdf

Přednáška

13. CAFÉ EVROPA. *Proč si pořád stěžujeme (když jsme se nikdy neměli lépe)?* Youtube.cz [online]. 2017 [11. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bjqAXKFWsFw>

WWW zdroje

14. BUSINESSINFO.CZ. *Evropská charta pro malé podniky*. Businessinfo.cz [online]. 2003 [11. 5. 2018]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/evropska-charta-pro-male-podniky-3851.html>
15. BUSINESSINFO.CZ. *Míra inflace v dubnu mírně klesla v eurozóně i celé EU*. Businessinfo.cz [online]. 2018 [12. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/mira-inflace-vdubnu-mirne-klesla-veurozone-icele-108291.html>
16. CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ. *Občané ČR o budoucnosti EU a přijetí eura – duben 2018*. CVVM.cz [online]. 2018 [11. 5. 2018]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4616/f9/pm180514b.pdf
17. ČESKÉ NOVINY. *Prezidenti V4 podpořili integraci západního Balkánu do EU*. Ceskenoviny.cz [online]. 2017 [11. 5. 2018]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prezidenti-zemi-v4-podporili-integraci-zapadniho-balkanu-do-eu/1538194>

18. ČESKÉ NOVINY. *Průměrná mzda podle odhadů rostla kolem sedmi procent.* Ceskenoviny.cz [online]. 2017 [11. 5. 2018]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/prumerna-mzda-podle-odhadu-rostla-kolem-sedmi-procent/1557364>
19. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Zpráva o inflaci 2004.* CNB.cz [online]. 2004 [11. 5. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2004/2004_rijen/download/zoi_2004_rijen.pdf
20. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Zpráva o inflaci 2017.* CNB.cz [online]. 2017 [11. 5. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2017/2017_IV/download/zoi_IV_2017.pdf
21. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Cílování inflace v ČR.* CNB.cz [online]. 2018 [11. 5. 2018]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/cilovani.html
22. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hlavní makroekonomické ukazatele.* ČSU.cz [online]. 2018 [11. 5. 2018]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr
23. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hodnocení výkonnosti ekonomiky České republiky v širším kontextu.* ČSU.cz [online]. 2015 [11. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/36380891/320288-15a01.pdf/4f11fa39-3e58-4d80-a638-25b736cac380?version=1.0>
24. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt (HDP) – Metodika.* ČSU.cz [online]. [11. 5. 2018]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-
25. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Výsledky voleb do Evropského parlamentu ve všech 25 členských zemích EU.* ČSU.cz c

https://www.czso.cz/csu/czso/vysledky_voleb_do_evropskeho_parlamentu_ve_vsech_25_clenskyh_zemich_eu

26. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii*. ČSU.cz [online]. [11. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ref2003/re12?xjazyk=CZ>
27. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Inflace v ČR je srovnatelná s průměrem EU*. ČSU.cz [online]. 2015 [11. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/inflace-v-cr-je-srovnatelna-s-prumerem-eu>
28. ČESKÁ TELEVIZE. *Návrat do roku 1997: Nezaměstnanost se propadla na 3,7 procenta*. ČT24.cz [online]. 2018 [11. 5. 2018]. Dostupné z: <https://ct24.cesktelevize.cz/ekonomika/2412787-bez-prace-bylo-v-unoru-280-tisic-lidi-nezamestnanost-znovu-klesla>
29. ČESKÁ TELEVIZE. *Nezaměstnanost je v ČR nejnižší od krizového září 2008. Česko je premiant*. ČT24.cz [online]. 2018 [11. 5. 2018]. Dostupné z: <https://ct24.cesktelevize.cz/ekonomika/2439631-nezamestnanost-je-v-eu-nejniszi-od-krizoveho-zari-2008-cesko-je-premiant>
30. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ EU. *Výsledky českého předsednictví v Radě EU*. EU2009.cz [online]. 2009 [18. 5. 2018]. Dostupné z: http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_vysledky_cs_2.pdf
31. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ EU. *Fytosanitární oblast*. EU2009.cz [online]. 2009 [16. 5. 2018]. Dostupné z: <http://www.eu2009.cz/cz/eu-policies/agriculture-and-fisheries/phytosanitary-matters/fytosanitarni-oblast-736/index.html>

32. ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ EU. *České předsednictví v číslech*. EU2009.cz [online]. 2009 [11. 5. 2018]. Dostupné z: http://www.eu2009.cz/assets/czech-presidency/programme-and-priorities/achievements/cz-pres_cisla_cs.pdf
33. ČESKÁ SPOŘITELNA. *Irsko loni bylo opět nejrychleji rostoucí ekonomikou v EU*. [online]. 2018 [16. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/news-irsko-hdp-2017/>
34. ČESKÝ ROZHLAS. *Vyjednaná přechodná období požadovaná ČR*. Rozhlas.cz [online]. [11. 6. 2018]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/evropskaunie/dokumenty/_zprava/70783
35. DOTACEEU. *Programové období 2004-2006*. Dotaceeu.cz [online]. [11. 5. 2018]. Dostupné z: [http://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2004-2006-\(1\)](http://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2004-2006-(1))
36. DOTACEEU. *Čerpání v období 2007-2013*. Dotaceeu.cz [online]. [11. 5. 2018]. Dostupné z: <http://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2007-2013>
37. DOTACEEU. *Mapa projektů*. Dotaceeu.cz [online]. [11. 5. 2018]. Dostupné z <http://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Mapa-projektu?search=&Theme=0®ion=0&period=20072013&program=0&priorAx=0&Grant=0&rok=0>
38. EUROSOP. *Studie: Česká i Slovenská ekonomika se přibližují EU-28*. Euroskop.cz [online]. 2018 [11. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9002/30770/clanek/studie-ceska-i-slovenska-ekonomika-se-priblizuji-eu-28/>
39. EUROSOP. *ČR a rozpočet EU*. Euroskop.cz [online]. 2018 [12. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9019/sekce/cr-a-rozpocet-eu/>

40. EUROSOP. *Česká vláda zahájila přípravy na předsednictví v Radě EU*. Euroskop.cz [online]. 2018 [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8952/31360/clanek/ceska-vlada-zahajila-pripravy-na-predsednictvi-v-rade-eu/>
41. EUROSOP. *Studie dělí Evropany na 6 kategorií podle vztahu k EU*. Euroskop.cz [online]. 2018 [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9004/30784/clanek/studie-deli-evropany-na-6-kategorii-podle-vztahu-k-eu/>
42. EUROSOP. *STEM: Většina Čechů podporuje členství v Evropské unii*. Euroskop.cz [online]. 2018 [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9002/31307/clanek/stem-vetsina-cechu-podporuje-clenstvi-v-evropske-unii/>
43. EUROSOP. *Eurobarometr: Podle většiny Čechů jejich hlas nemá v EU váhu*. Euroskop.cz [online]. 2018 [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9003/31050/clanek/eurobarometr-podle-vetsiny-cechu-jejich-hlas-nema-v-eu-vahu/>
44. EUROSOP. *Visegrád chce úzce spolupracovat ve vojenské logistice*. Euroskop.cz [online]. 2018 [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8954/31176/clanek/visegrad-chce-uzce-spolupracovat-ve-vojenske-logistice/>
45. EUROSOP. *Premiéři V4 a Rakouska jednali o migraci a budoucím rozpočtu EU*. Euroskop.cz [online]. 2018 [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9002/31263/clanek/premieri-v4-a-rakouska-jednali-o-migraci-a-budoucim-rozpocetu-eu/>

46. EUROSOP. *Stropnický: V4 nemá jen odmítat, ale nabízet řešení*. Euroskop.cz [online]. 2018 [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8954/30420/clanek/stropnicky-v4-nema-jen-odmitat-ale-nabizet-reseni/>
47. EUROSOP. *Vstup ČR do EU*. Euroskop.cz [online]. 2018 [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/803/sekce/vstup-cr-do-eu/>
48. EUROSOP. *Česká republika*. Euroskop.cz [online]. 2018 [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/566/sekce/ceska-republika/>
49. EUROSOP. *Národní program přípravy České republiky na členství v Evropské unii*. Euroskop.cz [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/5/1665-b287f635_cbab_4d8b_8ef7_a4564980fc7e.pdf
50. EUROSOP. *Pellegrini: Státy V4 mají právo nebýt v EU jen pozorovateli*. Euroskop.cz [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8954/31193/clanek/pellegrini-staty-v4-maji-pravo-nebyt-v-eu-jen-pozorovateli/>
51. EUROSOP. *Eurobarometr: 75 % Čechů vidí pozitivně svou ekonomickou situaci*. Euroskop.cz [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9003/31208/clanek/eurobarometr-75-cechu-vidi-pozitivne-svou-ekonomickou-situaci/>
52. EUROSOP. *Premiéři V4 jednali s prezidentem Macronem o migraci*. Euroskop.cz [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9002/31295/clanek/premieri-v4-jednali-s-prezidentem-macronem-o-migraci/>

53. EUROSOP. *Přechodné období na volný pohyb pracovníků*. Eurosop.cz [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.eurosop.cz/617/sekce/prechodne-obdobi-na-volny-pohyb-pracovniku/>
54. EUROSOP. *Evropská akciová společnost*. Eurosop.cz [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.eurosop.cz/8815/sekce/evropska-akciová-spolecnost>
55. EUR-LEX. *Listina základních práv Evropské unie*. Eur-lex.europa.eu [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>
56. EUR-LEX. *Smlouva o Evropské unii*. Eur-lex.europa.eu [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:12012M/TXT>
57. EURACTIV. *Volný pohyb pracovníků v rozšířené EU*. [online]. 2006 [10. 5. 2018]. Dostupné z: Euractiv.cz <https://euractiv.cz/section/rozsireni-eu/linksdossier/volny-pohyb-pracovnk-v-rozen-eu/>
58. EURION. *Ztráta suverenity*. Eurion.cz [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: http://eurion.cz/lisabon/kurz/index_L_05_06.htm
59. EUROPA. *Evropská společnost*. Europa.eu [online]. 2018 [10. 5. 2018]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/business/start-grow/european-company-legal-form/index_cs.htm
60. EVROPSKÁ KOMISE. *Rozšíření – přechodná ustanovení*. Ec.europa.eu [online]. 2018 [10. 5. 2018]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=466&langId=cs>
61. EUROSTAT. *Inflation rate*. Ec.europa.eu [online]. 2018 [10. 5. 2018]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1>

62. ENTERPRISE EUROPE NETWORK. *About Enterprise Europe Network*. Een.ec.europa.eu [online]. 2018 [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://een.ec.europa.eu/about/about>
63. ETREND. *Europartenariat v Španielsku*. *Etrend.sk* [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-/cislo-November/europartenariat-v-spanielsku.html>
64. HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *Start-upy jsou budoucností české ekonomiky, myslí si první žena ve vedení CzechInvestu. Nemá ráda kritiku „montoven“, Česko je potřebovalo, tvrdí*. *Ihned.cz* [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://ihned.cz/c1-66109720-start-upy-jsou-budoucnosti-ceske-ekonomiky-mysli-si-prvni-zena-ve-vedeni-czechinvestu-nema-rada-kritiku-montoven-cesko-je-potrebovalo-tvrdi>
65. HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *Zvýšení úrokových sazeb v ČNB nepomohlo, koruna je nejslabší od loňského září. K zemi jí táhnou rozvíjející se trhy*. *Ihned.cz* [online]. [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-66184630-zvyseni-urokovych-sazeb-cnb-nepomohlo-koruna-je-nejslabsi-od-lonskeho-zari-k-zemi-ji-tahnou-rozvijejici-se-trhy>
66. HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *Ekonomika zemí eurozóny rostla loni rostla nejrychleji za posledních deset let*. *Ihned.cz* [online]. 2018 [10. 7. 2018]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-66032830-ekonomika-zemi-eurozony-loni-rostla-nejrychleji-za-poslednich-deset-let>
67. IDNES.CZ. *Jak moc poškodil pád vlády dobré jméno Česka*. *Zprávy.idnes.cz* [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/jak-moc-poskodil-pad-vlady-dobre-jmeno-ceska-fei-/zpr_archiv.aspx?c=A090420_171229_kavarna_bos

68. IDNES.CZ. *Unie se rozhodla na reformě pro rozšíření*. Zpravy.idnes.cz [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/unie-se-dohodla-na-reforme-pro-rozsireni-fdv-/zahranicni.aspx?c=A001211_081245_zahranicni_mhk
69. INFO.CZ. *V Bruselu chybí stovky českých úředníků. Nabídky na místa budu dávat i na twitteru, říká Chmelař*. Info.cz [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.info.cz/evropska-unie/cesi-v-bruselu/v-bruselu-chybi-stovky-ceskych-uredniku-nabidky-na-mista-budu-davat-i-na-twitteru-rika-chmelar-28339.html>
70. IROZHLAS. *Visegrádská čtyřka je vnímána jako toxická značka. Nedokáže přijít s ničím pozitivním, říká Prouza*. Irozhlas.cz [online]. [10. 5. 2018]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/interview-plus-tomas-prouza-visegradska-ctyrka-migrace-kritika_1807021955_pla
71. MINISTERSTVO FINANCÍ. *Česká republika získala v roce 2017 z rozpočtu EU o 55,4 mld. Kč více, než zaplatila*. MF [online]. 2018 [14.3.2018]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2018/ceska-republika-ziskala-v-roce-2017-z-ro-30913>
72. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. *Historie a současnost EU*. MZV [online]. [14.3.2018]. Dostupné z: [https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/historie_a_soucasnost_eu/index\\$2548.html?action=setMonth&year=2018&month=11](https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/historie_a_soucasnost_eu/index$2548.html?action=setMonth&year=2018&month=11)
73. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. *Výsledky referenda o vstupu ČR do EU*. MZV [online]. 2003 [14.3.2018]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/zagreb/cz/zpravy_a_udalosti/vysledky_referenda_o_vstupu_cr_do_eu.html
74. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Ochrana spotřebitele*. MPO [online]. [14.3.2018]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/ochrana-spotrebitele/>
75. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Vysílání pracovníků do Německa a Rakouska*. MPO [online]. [14.3.2018]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument81144.html>

76. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Přechodné období pro volný pohyb pracovníků*. MPSV [online]. [14.3.2018]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/1282>
77. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Služba EURES v zemích Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska*. MPSV [online]. [14.3.2018]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/eures/sit>
78. MINISTERSTVO VNITRA. *Státní svrchovanost*. MVCR [online]. [14.3.2018]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statni-svrchovanost.aspx>
79. STATISTIKAAMY. *Růst HDP v EU zrychlil*. Statistikaamy.cz [online]. 2017 [14.3.2018]. Dostupné z: [Růst HDP v EU zrychlil. http://www.statistikaamy.cz/2017/10/rust-hdp-v-evropske-unii-zrychlil/](http://www.statistikaamy.cz/2017/10/rust-hdp-v-evropske-unii-zrychlil/)
80. VLTAVA. *Nejsme levná montovna. Česká výstava technologických inovací odstartovala v Berlíně a putuje do světa*. Vltava.rozhlas.cz [online]. [14.6.2018]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/nejsme-levna-montovna-ceska-vystava-technologickych-inovaci-odstartovala-v-7201223>
81. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Předsednictví ČR v Radě EU*. Vláda.cz [online]. [14.6.2018]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/predsednictvi-cr-v-rade-eu/predsednictvi-eu-22508/>
82. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Co nám přinesla Evropská unie*. Vláda.cz [online]. [14.6.2018]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/10letEU.pdf>

Seznam zkratek

CZK	Czech crown Česká koruna
ČSSR	Czechoslovak Socialist Republic
EC/ES	European Communities Evropská společenství
ECSC/ESUO	European Coal and Steel Community Evropské společenství uhlí a oceli
ECU	European Currency Unit Evropská měnová jednotka
EEC/EHS	European Economic Community Evropské hospodářské společenství
EIB	European Investment Bank Evropská investiční banka
EHSV	European Economic and Social Committee Evropský hospodářský a sociální výbor
ES	European Community Evropské společenství
EU	European Union Evropská unie
EURATOM	European Atomic Energy Community Evropské společenství pro atomovou energii
JVT	European Common Market Jednotný vnitřní trh

PHARE	Poland and Hungary: Action for the Reconstruction of the Economy
SVE	Central and Eastern Europe
	Střední a východní Evropa

Seznam tabulek, obrázků a grafů

Seznam tabulek

Tab. 2.1 Výsledky referenda o vstupu ČR do EU dle jednotlivých krajů v absolutních číslech

Tab. 2.2 Výsledky referenda o vstupu ČR do EU dle jednotlivých krajů v procentech

Tab.4.1. Hrubý domácí produkt v ČR před vstupem do EU

Tab. 4.2. Hrubý domácí produkt v ČR po vstupu do EU

Tab. 4.3. Nezaměstnanost v ČR před vstupem do EU

Tab. 4.4. Nezaměstnanost v ČR po vstupu do EU

Tab. 4.5. Průměrná mzda před vstupem do EU

Tab. 4.6. Průměrná mzda po vstupu do EU

Tab. 4.7. Míra inflace před vstupem do EU

Tab. 4.8. Míra inflace po vstupu do EU

Tab. 4.9. Platby a příjmy z rozpočtu Evropské unie

Seznam obrázků

Obr. 3.1. Mapa dotačních projektů za programové období 2007-2013

Seznam grafů

Graf 4.1. Komparace míry inflace za rok 2017 v členských státech EU

Graf 4.2. Kurzy CZK/EUR před vstupem ČR do EU – roční průměry

Graf 4.3. Kurzy CZK/EUR po vstupu ČR do EU – roční průměry

Graf 4.4. Kdyby se u nás znovu konalo referendum o vstup do EU, hlasoval(a) byste pro vstup?

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. července 2018

jméno a příjmení studenta

